Вівторок, 8 жовтня 2002 року. № 184 (2935) Ціна договірна

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Головне — не здавати назад

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

Росія та Україна підписали договір про створення міжнародного газового консорціуму. «Газпром» і «Нафтогаз» у присутності президентів РФ та України підписали цей документ у Кишиневі, де відбувся черговий саміт країн Співдружності. Крім того, прем'єр-міністри Росії та України в присутності президентів двох країн підписали угоду про стратегічне співробітництво в енергетичній сфері.

Підписання договору про газовий консорціум не єдина цікавинка нинішнього саміту СНД. У центрі уваги — російсько-грузинські та російсько-білоруські відносини, а також ювілей президента РФ Володимира Путіна. Проте й це ще не все.

(Закінчення на 5-й стор.).

МІНУС ШІСТЬ МІЛЬЯРДІВ ГРИВЕНЬ. ЩОРОКУ

Газотранспортний консорціум: падіння останнього бастіону української незалежності

Вийшов на фінішну пряму процес створення міжнародного (а точніше, російсько-українського) консорціуму з управління газотранспортною системою України. Більшість наших громадян далека від цієї проблеми і не розуміє, про що насправді йдеться, які ставки у цій «грі». А варто було б знати, бо наслідки цього процесу ввійдуть до всіх осель України. Тим паче що більшість фахівців, які могли б пролити світло на цю проблему, мовчить, можливо, боячись втратити роботу. І ці побоювання не перебільшені.

(Закінчення на 4-й стор.).

Малюнок Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

АКТУАЛЬНО

Більшість перерозподіляє керівні посади

Координаційна рада парламентської більшості на нараді з Головою Верховної Ради України вирішила перенести розгляд питання про стан нафтогазової галузі країни під час дня уряду на 12 листопада, оскільки це питання ще не підготовлено урядом. Отже, сьогодні на дні уряду в парламенті слухатиметься одне питання — про ситуацію у вітчизняній системі охорони здоров'я.

(Закінчення на 2-й стор.)

«ГУ» — МОЯ ГАЗЕТА

Живить енергією правди і добра

Майже сорок років моєю полем-нивою, на якій трудилася, була журналістика. Нині — на заслуженому відпочинку. Живу, як і інші люди мого покоління, під постійним пресом матеріальних нестатків, бо поїзд благополуччя чомусь оминає нашу станцію. Та хоч як сутужно, але понад десять років викроюю з більш ніж скромного бюджету певну суму, щоб передплатити улюблену газету — «Голос України». Не можу, повірте, без неї. Вона живить мене енергією правди, добра, справедливості, допомагає формувати і підтримувати соціальне самопочуття. Поталанило мені виграти приз — жіночу хутряну куртку виробництва Тисменицької хутряної фабрики, яка зігріватиме мене в зимову хугу. Приємно, що отримала її з рук шанованої мною власного кореспондента Оксани Теленчі, статтями якої завше зачитуюся.

Щире спасибі, дорогі «голосоукраїнці», за вашу надзвичайно відповідальну натхненну працю, за турботу про нас, читачів. Кожен, без перебільшення, вважає «Голос України» своєю газетою.

Ірина КИТАЄВА.

Калуш
Івано-Франківської області.

У НОМЕР

Не ніжки підставляти, а руку подавати

70-річчя Дніпрогесу стало нагодою для нової зустрічі Володимира Путіна й Леоніда Кучми.

На урочистих зборах, присвячених ювілею первістка радянської енергетики, наш Президент запропонував наступний рік оголосити роком Росії в Україні. У відповідь В. Путін запевнив у прагненні Москви до поглиблення співпраці з Києвом. На думку російського лідера, свідчення цього — бажання створити міжнародний україно-російський газотранспортний консорціум, до якого, вважає В. Путін, можуть увійти Німеччина, Франція та Італія.

(Закінчення на 5-й стор.)

«Хартрон» про «Кольчуги» знає лише з газет

Міжнародний скандал про поставки українських «Кольчуг» до Іраку, які нібито мали місце, докотився і до Харкова. Американський журнал «Commentary», як стало відомо, називає харківське підприємство «Хартрон» у числі тих, хто міг надати Багдадові військові технології. Керівництво «Хартрону» категорично спростовує свою причетність до скандалу навколо можливої поставки Україною установок пасивного спостереження Іраку. На «Хартроні» ці звинувачення коментують неохоче. Кажуть, що не хочуть виправдовуватися. Однак запевняють, що про «Кольчуги» дізналися лише з газет.

(Закінчення на 6-й стор.)

цього дня 8 ЖОВТНЯ

■ 1656 р. В Чигирині козаки уклали союз із семиградським князем Юрієм II Ракоці для спільного виступу проти Польщі. ■ 1892 р. Народилась російська поетеса Марина Цвєтаєва. ■ 1902 р. Помер Тадей Рильський, етнограф, культурний діяч. Батько Максима Рильського. ■ 1907 р. На Запоріжжі народилася Поліна Осипенко, льотчиця, одна з перших трьох жінок — Героїв Радянського Союзу. ■ 1922 р. В Радянській державі випущено перший вітчизняний легковий автомобіль. ■ 1961 р. У Переяславі-Хмельницькому відкрито монумент на честь 300-річчя возз'єднання України з Росією.

Залишайтеся з «Голосом»

Як ми і обіцяли, при редакції газети «Голос України» почала працювати юридична клініка.

Нагадаємо, що завданням клініки є надання допомоги громадянам у їх правовому захисті, реалізації прав та інтересів.

▼ 3

Покинуте майбутнє

▼ 9

«Київська осінь» прийде наступної осені

ВИСТАВКИ

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У суботу та неділю на виставкових площах села Чубинського було велелюдно. Воно й зрозуміло. На щорічній виставці-ярмарку «Київська осінь-2002» під Борисполем сільгосптовиробники з двадцяти областей торгували вирощеними овочами й фруктами, підкопченою й сирою рибою, м’ясом-ковбасами, саджанцями, насінням тощо. Промислові та спеціалізовані підприємства пропонували відвідувачам малогабаритну техніку, обладнання для невеликих фермерських господарств, запчастини, садово-городній інвентар, насіння, міндобрива та інші корисні осінньої пори дрібнички.

П’ятого жовтня з покупцями і реалізаторами спілкувався Голова Верховної Ради України Володимир Литвин (**на фото**). Побаченим він залишився задоволений. Адже, звісно, добре, що в киян є така можливість запастися харчами на зиму за помірними цінами, а сільгоспвиробники мають змогу придбати технічні новинки.

Відбулося чимало бізнесових контактів. Скільки саме — на це запитання організатори дадуть відповідь лише після офіційного підбиття підсумків. Але вони всіляко сприяли цій справі — звели, приміром, за «круглим столом» селян-виробників з керівниками підприємств оптової та роздрібної торгівлі та великих супермаркетів, щоб сторони налагоджували довгострокову співпрацю. А наступну «Осінь» можна буде зустріти за рік на тому самому місці у той самий час.

Іван ЛАЗНЮК.

90 відсотків успіху

Прес-конференція, проведена вчора у Верховному Суді України, стала своєрідним підсумком не тільки роботи судових органів за півроку, а й усієї діяльності голови ВСУ Віталія Бойка. Саме під час його головування відбулося докорінне реформування судової системи. За словами В. Бойка, він задоволений зробленим на 90 відсотків. Незважаючи на такий високий показник, проблем у судочинстві чимало. Насамперед — це збільшення кількості справ на одного суддю. Так, за місяць суддя розглядає до 100 справ, що, погодьтеся, нелегко. І хоча кількість суддів постійно зростає, на сьогодні є майже дві тисячі вакансій. Зумовлено це не тільки створенням нових Апеляційного, Касаційного та Адміністративного судів, а й браком належних умов для роботи суддів (немає достатньої кількості залів засідань та кабінетів). До речі, один з головних недоліків, вважає голова, — відсутність системи перепідготовки та підвищення кваліфікації суддів, а це питання надзвичайно важливе, зважаючи на численні зміни в нашому законодавстві.

Важливе створення Державної судової адміністрації для матеріально-технічного забезпечення судів, що зменшить можливий вплив на суддів та забезпечить нормальне функціонування судів. За словами Віталія Федоровича, серед усіх гілок влади саме судова найслабша, бо в неї немає важелів впливу, а от на неї доволі легко можна вплинути.

Наталя ГЕЛЕТКО.

Не в «дев’ятку», а в «штангу»?

Таким футбольним терміном характеризують спроби сформувати парламентську більшість на основі дев’яти пропрезидентських фракцій опозиційно налаштовані народні депутати. Реакція на «плідну співпрацю» блоків Ю. Тимошенко, КПУ, СПУ відома — вони оголосили про новий етап акції «Повстань, Україно!»: з 12 жовтня «просвітницький» об’їзд регіонами України.

У цій ситуації багато що залежить від позиції блоку «Наша Україна». А він схиляється до того, що пропрезидентська «дев’ятка» не здатна сформувати державницьку більшість, яка буде відображати інтереси України. Про це, **за повідомленням УНІАН**, щойно заявив журналістам член фракції «Наша Україна» Петро Порошенко. І додав, що в разі сформування такої більшості «під тиском» це буде... трагедією для України, оскільки, на його думку, народні депутати, піддавшися на такий тиск, так чинять не з волі людей, які за них голосували на виборах, а це фактично дискредитує саму ідею парламентаризму.

Опозиційно налаштовані депутати пророкують такій пропрезидентській більшості 4—5 місяців «існування». А чим же займатимуться самі? За словами того самого П. Порошенка, участь «Нашої України» у переговорах з формування більшості можлива лише за умови, коли процес її створення «дев’яткою» буде призупинено. «Якщо пропрезидентську більшість зареєструють, ми не будемо з нею співпрацювати і не будемо сторонитись».

А точніше, це має бути так. Насамперед, як уточнив пан Порошенко, «нашеукраїнці» «безумовно, брати на себе відповідальність за дії, які робить пропрезидентська «дев’ятка», не будуть. Хоча й уважно аналізуватимуть законопроекти, висунуті такою більшістю. А в принципових питаннях блок «Наша Україна» забезпечить, щоб ці голосування були нерезультативними».

Про створення іншої парламентської більшості — з опозиційних депутатів — також казати передчасно. Принаймні представникові «Нашої України» Петрові Порошенку про формування опозиційної більшості нічого невідомо. Та й чи є, питається, потреба в цьому «нашеукраїнцям», якщо мають упевненість: ні більшість у складі «дев’ятки», ні більшість у складі «четвірки» відповіді на запитання, яким чином розвивати Україну, не дасть. Бо сьогодні треба говорити не про розподіл посад (йдеться про керівні посади у комітетах ВР —УНІАН), а про відповідальність за ті кроки, які робить політична більшість.

Доки Юлія Тимошенко, Олександр Мороз, Петро Симоненко й їхні однодумці у великих і малих містах України закликатимуть народ до акції «Повстань, Україно!», «Наша Україна» на виконання рішення форуму демократичних сил буде «продовжувати спроби примусити владу до діалогу з опозицією в різних формах». Але цього разу... уже за межами України і за посередництвом лідерів європейських держав. «Якщо влада не може вести діалог усередині країни, ми сідатимемо за стіл переговорів за межами країни за умови посередництва керівників європейських держав», — сказав журналістам один з лідерів блоку Віктора Ющенка.

Анатолій БЕНЬ.

ФОТОФАКТ

Фото Володимира РЕПІКА (Укрінформ).

На 2-му Економічному форумі з питань прикордонного співробітництва у Львові виступили керівники урядів і представники країн-учасниць.

На знімку: голова Ради міністрів Республіки Польща Лешек Міллер під час виступу.

АКТУАЛЬНО

Більшість перерозподіляє керівні посади

(Початок на 1-й стор.).

Більшість також вирішила винести сьогодні на голосування питання про утворення тимчасової слідчої комісії стосовно проблеми «Кольчуг». Проект відповідної постанови передбачає включення до складу цієї комісії представників усіх фракцій, у тому числі й опозиційних.

Як повідомив в інтерв’ю журналістам постійний представник Президента України у Верховній Раді Олександр Задорожній, на сьогоднішньому пленарному засіданні парламенту також має бути оголошено про утворення парламентської більшості, після чого списки депутатів, які увійшли до неї, буде передано для офіційної публікації в «Голосі України». За словами О. Задорожнього, станом на 7 жовтня заяви про входження до парламентської більшості написали 232 народні депутати, серед яких є і колишні комуністи, соціалісти, «бютівці» та «нашоукраїнці». «Більшовики» не припинили, а продовжують переговори з «Нашою Україною» про можливе входження цієї фракції до їх лав. Але поки що «більшовики» перерозподіляють посади голів комітетів лише між собою. У перерозподілі знову повернулися до квот і балів: посаду голови парламентського комітету оцінено від 1 до 2 балів залежно від «популярності» комітету. Оцінено також і пости Першого заступника Голови ВР та заступника. Посади Голови Верховної Ради та прем’єра у перерозподілі між фракціями та групами, що увійшли до парламентської більшості, не враховуються. До найпрестижніших комітетів, які впливають на виконавчу владу і кадрову політику, віднесено п’ять: бюджетний, регламентний, правовий, боротьби з корупцією та у закордонних справах.

У питанні про прем’єра, за словами Олександра Задорожнього, поки що є узгоджена з Президентом «робоча версія»: нинішній прем’єр у відставку не відправляється, але парламент отримує право впливати на формування уряду, призначення нових міністрів, крім силовиків (міністра оборони та внутрішніх справ) і міністра закордонних справ. «Все грунтується на формулі, яку запропонував парламентаріям Президент: формуйте більшість — пропонуйте коаліційний уряд», — наголосив О. Задорожній.

Юліана ШЕВЧУК.

Верхи не можуть, журналісти не хочуть

ПІДСУМОК ТИЖНЯ

Майже за такою класично революційною схемою складаються стосунки між владою і працівниками мас-медіа.

3 жовтня учасники круглого столу «Політична цензура в Україні» підписали «Маніфест українських журналістів з приводу політичної цензури». Вони звернули увагу громадськості на «тиск у різноманітних протизаконних формах на журналістів та окремі ЗМІ, які намагаються об’єктивно висвітлювати суспільно-політичне життя країни».

Громадськість в особі глави адміністрації Президента на маніфест відреагувала із репортерською оперативністю. В інтерв’ю українській редакції Бі-бі-сі Віктор Медведчук заявив: звинувачення в тому, що АП і він особисто втручаються у діяльність ЗМІ, безпідставні. «Там є одна вада — немає конкретних прикладів. Якщо вони будуть наведені, то ми будемо їх розглядати, і я як глава адміністрації обіцяю, що особи, які мають до цього відношення.., будуть притягнені до відповідальності». Пан Медведчук навіть готовий відійти від формальностей: йому вистачить усного підтвердження фактів політичної цензури: «Нехай кореспондент прийде до мене і скаже, що мене примушували робити те чи те ... вживемо найсуворіших заходів, якщо це буде залежати від нас і стосуватиметься представника адміністрації».

Аби не створювати видимості нових пікетів на Банковій, кореспонденти не скористалися цим запрошенням. Не ризикнули поки що вислати й уповноважених представників: ще надто свіжа в пам’яті спроба парламентаріїв «захопити режимний об’єкт». Вони «на безпідставне спростування цензури» відповіли оригінальніше.

Більш як 100 журналістів минулої суботи провели установчі збори, на яких утворили незалежну профспілку працівників ЗМІ. Її основна мета — захищати журналістів від тиску, цензури та можливого звільнення за незгоду з правилами «темників». Звичайно, ця структура ще проходитиме належні реєстраційні процедури, але вже сформовано страйкком. Йому надано право вести переговори із владою, власниками та керівниками засобів масової інформації, а також ініціювати страйк, якщо в ньому з’явиться потреба.

Журналісти вимагатимуть проведення парламентських слухань про політичну цензуру та порушення Генеральною прокуратурою кримінальної справи за фактом втручання у діяльність ЗМІ. Це одна з вимог, з якими страйковий комітет виходитиме на переговори з владою. Вона, вочевидь, ефективніша, ніж скарга окремо взятого кореспондента главі АП на завуальоване втручання адміністрації. Журналісти також вимагають запровадити мораторій на звільнення тих колег, які виступили на боротьбу з цензурою, — підписантів «Маніфесту українських журналістів з приводу політичної цензури» та протоколу про створення профспілки.

Того самого дня, коли відбувалися установчі збори, журналістськими проблемами перейнялися і окремі політики. Член фракції «Наша Україна» Петро Порошенко заявив, що найближчим часом їхній блок висуне ряд «надзвичайно цікавих ініціатив» з відкритості і рівного доступу до інформації представників усіх політичних сил. При цьому передбачено і зворотний процес: «НУ» також ініціює захист журналістів, які не побоялися виступити проти політичної цензури і тиску, що призводить до дезінформації громадськості». Без сумніву, благородний намір, але запізнілий. На початку минулого тижня журналісти інформаційного агентства УНІАН, обурені цензурними методами нового керівництва — гендиректора агентства Олега Наливайка та людини «з незрозумілими для місцевих журналістів повноваженнями» Василя Юричка, — оголосили бунт на «інформаційному кораблі». З політиків їх підтримали лише БЮТ та кілька позапарламентських партій. Позиція Віктора Ющенка зафіксована лише на старому знімкові біля входу до УНІАН: тодішній прем’єр ставить підпис під вимогами «Хвилі свободи». Хоча що взяти з Ющенка? Колишній генеральний директор агенції Михайло Батіг, до речі, один з керівників передвиборчого штабу «НУ», також виявив індиферентність до протесту вчорашніх колег. У коментарі «УМ» він заявив, що це короткочасний конфлікт особистісного характеру.

Ще унікальніше припущення з цього приводу висловив в останньому «Епіцентрі» керівник інформаційного управління АП Сергій Васильєв: можливо, йдеться про те, що журналістів перекуповують. Що ж, кожен виходить із власного досвіду. Найнепокірніші уніанівці в коментарі оглядачеві «ГУ» так оцінили «версію» С. Васильєва: «Ми вважаємо, що це — найпримітивніший метод паплюження професіоналів-журналістів».

У суботу відбудеться ще один журналістський захід: майже 20 працівників центральних ЗМІ впорядковували могили видатних співвітчизників на Байковому цвинтарі. Цікаво, хто доглядатиме майбутні могили «видатних співвітчизників», якщо нині на незалежних журналістах і свободі слова намагаються встановити величезний хрест?

Людмила КОХАНЕЦЬ.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про організацію роботи з підготовки законопроектів про внесення змін до Конституції України та виборчих законів

З метою забезпечення дальшого динамічного розвитку української державності, здійснення політичної реформи, створення передумов для підвищення реальної ролі партій і структур громадянського суспільства та впровадження демократичних інституцій, що відповідають європейській моделі розбудови сучасної демократичної держави, **постановляю:**

1. Утворити Комісію з опрацювання законопроектів про внесення змін до Конституції України та виборчих законів (далі — Комісія), включивши до її складу представників Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органів судової влади, політичних партій, професійних спілок, інших об'єднань громадян, провідних вчених та практиків.

Затвердити персональний склад Комісії (додається).

2. Комісії провадити свою роботу з додержанням принципів прозорості, відкритості та гласності, широкого врахування громадської думки.

3. Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України забезпечувати широке висвітлення змісту законопроектів про внесення змін до Конституції України та виборчих законів, їх роз'яснення та обговорення у засобах масової інформації, залучення до цього процесу представників політичних партій, інших об'єднань громадян, наукових установ, навчальних закладів, різних верств населення, представників регіонів України.

4. Міністерству закордонних справ України забезпечити організацію закордонними дипломатичними установами України заходів щодо інформаційно-аналітичного супроводження та широкого роз'яснення змісту законопроектів про внесення змін до Конституції України та виборчих законів.

5. Покласти матеріально-технічне та інші види забезпечення діяльності Комісії на Кабінет Міністрів України.

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м. Київ,
3 жовтня 2002 року.
№ 895/2002.

ЗАТВЕРДЖЕНО Указом Президента України від 3 жовтня 2002 року № 895/2002

Склад Комісії з опрацювання законопроектів про внесення змін до Конституції України та виборчих законів

ВАСИЛЬЄВ Геннадій Андрійович — Перший заступник Голови Верховної Ради України, співголова Комісії (за згодою)

МАЛЯРЕНКО Василь Тимофійович — заступник Голови Верховного Суду України — голова Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України, співголова Комісії

МЕДВЕДЧУК Віктор Володимирович — Глава Адміністрації Президента України, співголова Комісії

МАЛИНКОВИЧ Володимир Дмитрович — директор українського відділення Міжнародного інституту гуманітарно-політичних досліджень, голова Комісії зі сприяння розвитку громадянського суспільства, секретар Комісії

АВЕР'ЯНОВ Вадим Борисович — завідувач відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України

АНДРЕСЮК Борис Павлович — перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, фракція Соціал-демократичної партії України (об'єднаної)

БАГРАЄВ Микола Георгійович — народний депутат України, група «Народний вибір»

БОГАТИРЬОВА Раїса Василівна — народний депутат України, фракція «Регіони України»

ВИШИВАНЮК Михайло Васильович — голова Івано-Франківської обласної державної адміністрації

ГАВРИШ Степан Богданович — народний депутат України, депутатська група «Демократичні ініціативи»

ГАЛЬЧИНСЬКИЙ Анатолій Степанович — Радник Президента України —директор Національного інституту стратегічних досліджень

ГЕРАСИМЕНКО Ельвіра Георгіївна — Радник Президента України — виконуюча обов'язки Керівника Головного державно-правового управління Адміністрації Президента України

ДОКТОРОВА Жанна Павлівна — заступник Керівника Головного державно-правового управління Адміністрації Президента України

ЄВДОКИМОВ Валерій Олександрович — Голова Спілки юристів України, народний депутат України

ЖУКОВСЬКА Ольга Леонідівна — віце-президент Спілки адвокатів України

ЗАДОРОЖНИЙ Олександр Вікторович — Постійний представник Президента України у Верховній Раді України, народний депутат України

ЗВАРИЧ Роман Михайлович — народний депутат України, фракція «Наша Україна»

КАРПОВ Олександр Миколайович — народний депутат України, фракція Народно-демократичної партії

КІВАЛОВ Сергій Васильович — Голова Вищої ради юстиції, президент Одеської національної юридичної академії, народний депутат України

КИРИЛЕНКО Іван Григорович — народний депутат України, фракція «Аграрники України»

КОНОНОВ Віталій Миколайович — Голова Партії зелених України (за згодою)

КРАВЧУК Леонід Макарович — народний депутат України, фракція Соціал-демократичної партії України (об'єднаної)

КРИВЕНКО Віктор Васильович — заступник голови Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України, Голова Ради суддів України

КРУПКО Петро Миколайович — заступник Державного секретаря Кабінету Міністрів України

КУНІЦИН Сергій Володимирович — Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим

КУРАС Іван Федорович — народний депутат України, фракція «Регіони України», віце-президент Національної академії наук України, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України

ЛАВРИНОВИЧ Олександр Володимирович — Міністр юстиції України

МАРТИНЕНКО Петро Федорович — декан юридичного факультету Міжнародного Соломонового університету

НОСОВ Владислав Васильович — Постійний представник Президента України у Конституційному Суді України

ОЛЕЩЕНКО В'ячеслав Іванович — перший заступник Керівника Головного державно-правового управління Адміністрації Президента України

ОНІЩУК Микола Васильович — перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, фракція політичних партій Промисловців і підприємців України та «Трудова Україна»

ОСИКА Сергій Григорович — народний депутат України, група «Народовладдя»

ПІДПАЛОВ Леонід Васильович — заступник Глави Адміністрації Президента України

ПОГОРІЛКО Віктор Федорович — завідувач відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України

ПОТАПОВ Василь Іванович — народний депутат України, група «Європейський вибір»

ПОЧЕПЦОВ Георгій Георгійович — Керівник Управління стратегічних ініціатив Адміністрації Президента України

СТАШЕВСЬКИЙ Станіслав Телісфорович — народний депутат України, позафракційний

СТЕФАНЮК Володимир Сергійович — перший заступник Голови Верховного Суду України

ТАБАЧНИК Дмитро Володимирович — Голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, фракція політичних партій Промисловців і підприємців України та «Трудова Україна»

ТАЦІЙ Василь Якович — президент Академії правових наук України

ТИХОНОВ Віктор Миколайович — голова Луганської обласної ради, голова Національної ради Спілки лідерів місцевих та регіональних влад України (за згодою)

ТОДИКА Юрій Миколайович — завідувач кафедри конституційного права Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого

ТУРЧИНОВ Олександр Валентинович — народний депутат України, фракція Блоку Юлії Тимошенко

ХМІЛЬНЮК Валерій Якович — Іллічівський міський голова (за згодою)

ХОРОШКОВСЬКИЙ Валерій Іванович — перший заступник Глави Адміністрації Президента України

ШЕВЧУК Петро Іванович — заступник Голови Верховного Суду України

ШЕМШУЧЕНКО Юрій Сергійович — директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України

ШУМІЛКІН Володимир Андрійович — Харківський міський голова (за згодою)

ЮШКО Ігор Олегович — Міністр фінансів України

ЯНУКОВИЧ Віктор Федорович — голова Донецької обласної державної адміністрації

ЯЦУБА Володимир Григорович — Державний секретар Кабінету Міністрів України

**Глава Адміністрації Президента України
В. МЕДВЕДЧУК.**

У НОМЕР

Залишайтеся з "Голосом"

(Початок на 1-й стор.).

У клініці працюють юристи нашої редакції та студенти юридичного факультету Київського національного економічного університету.

Якщо ж конкретніше, то юридична клініка надаватиме такі правові послуги: юридичні консультації з усіх галузей права; розробка проектів договорів та інших документів, що встановлюють права громадян, захищають їхні інтереси та з яких виникають правові наслідки; складання цивільно-правових документів (позовних заяв, скарг, апеляційних та касаційних заяв до суду); здійснення досудової підготовки справ та роз'яснення правил поведінки клієнтів у суді та інших інстанціях; складання заяв, клопотань і скарг до органів державної влади і місцевого самоврядування. В окремих випадках розглядатимуться питання представництва малозабезпечених громадян у судових інстанціях.

Ці послуги юридична клініка надаватиме безпосередньо під час зустрічей з клієнтом у часи прийому: понеділок, середа, п'ятниця — з 10.00 до 13.00, а також за листами дописувачів.

Слід нагадати, що громадяни, які звертаються до юридичної клініки, мають підтвердити, що вони є або передплатниками газети "Голос України" без обмежень терміну передплати, або відповідним посвідченням чи іншим документом — що вони належать до малозабезпечених верств населення (пенсіонерів, ветеранів війни та праці, інвалідів тощо).

Адреса "клініки":
03047, м. Київ,
вул. Нестерова, 4, кімн. 113 тел. 441-83-40

Сьогодні ми друкуємо перші консультації за вашими матеріалами, підготовлені фахівцями юридичної клініки.

Рік народження — це важливо

Народилась я 8 серпня 1931 року, у воєнні роки навчалась у школі та працювала в колгоспі. У селищній раді на моє звернення відповіли, що статус учасника війни отримати не зможу, тому що немає документів, які підтверджують факт роботи під час війни. Чи маю я право на отримання статусу учасника війни?

Клавдія КЛИМЕНКО.

Полтавська область.

Право на отримання такого статусу відповідно до ст.9 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» мають особи, які в період Великої Вітчизняної війни та війни з імперіалістичною Японією 1941—1945 років працювали в тилу в колгоспах, навчались у цей період у школах і училищах фабрично-заводського навчання та інших закладах професійно-технічної освіти або під час навчання в школах працювали в народному господарстві та на відбудові об'єктів господарського і культурного призначення. Водночас визначено, що особам, які народилися до 31 грудня 1932 року включно і з поважних причин не мають можливості подати документи, що підтверджують факт роботи в період війни, статус учасника війни може бути встановлено за поданням відповідних комісій. Однак народження до 31.12.1932 р. ще не означає автоматичного надання статусу, але значно спрощує порядок його отримання. Так, до уваги братимуть показання свідків (не менше двох, нотаріально завірених), які в період, що потребує підтвердження, працювали або навчалися разом із вами.

Ірина СТАДНИК.

Допомога одиноким матерям

Який встановлено порядок отримання допомоги одиноким матерям?

Валентина КАЛІНІЧЕНКО.

Київ.

Допомогу на дітей одиноким матерям було повернуто в липні цього року, однак виплачуватимуть її лише з 1 січня 2003 р.

Право на неї мають одинокі матері, одинокі усиновителі (які не перебувають у шлюбі), якщо у свідоцтві про народження дитини запис про батька дитини відсутній або його зроблено за вказівкою матері. Отримати допомогу зможуть також вдови та вдівці з дітьми, які не одержують на них пенсію в разі втрати годувальника або соціальну пенсію. Допомога призначається за умови, якщо діти не старше 16 років, а учні — 18.

Якщо одинока мати (вдова, вдівець) укладе шлюб, то за нею зберігатиметься право на отримання допомоги на дітей, які народилися до шлюбу, за умови, якщо ці діти не усиновлені чоловіком (дружиною). Допомога не надається жінці, що має дітей від особи, з якою не перебувала і не перебуває в зареєстрованому шлюбі, але вони ведуть спільне господарство, разом проживають і виховують дітей.

Для призначення допомоги необхідно звернутися до відділу соціального захисту за місцем проживання та подати довідку органів запису актів громадянського стану про підстави внесення до книги записів народжень відомостей про батька дитини. Надається допомога незалежно від одержання інших видів допомоги на дітей.

Марина МУХІНА, Ганна АФАНАСЬЄВА.

Мінус шість мільярдів гривень. Щороку

ТОЧКА ЗОРУ

(Початок на 1-й стор.).

Можливо, це просто збіг, але варто було заступнику держсекретаря Мінфіну Сергію Бауліну заявити, що після створення цього консорціуму прямі надходження до держбюджету скоротяться приблизно на 6 мільярдів гривень, як Л. Кучма підписав указ про його звільнення. Отже, що таке газотранспортна система України (ГТС) та якою буде ціна підпису Президента під угодою про створення так званого «міжнародного консорціуму»?

Для довідки:

Газотранспортна система України — друга за потужністю в Європі після російської. Вона включає 37,1 тис. км газопроводів, 13 підземних сховищ газу загальною ємністю понад 30 млрд. м³ газу, мережі газопостачальних і газовимірювальних станцій. Пропускна спроможність системи на вході до України становить 290 млрд. м³ природного газу на рік, а на виході — 175 млрд., із них 140 млрд. — до європейських країн.

ГТС забезпечує подавання газу для внутрішньоукраїнських потреб в обсягах 75—80 млрд. м³ на рік, а також до 90 відсотків транзитних поставок російського природного газу в країни Західної Європи і Туреччину. Останніми роками обсяги російського транзиту збільшувалися з 92 млрд. м³ у 1992 році до майже 120 млрд. м³ у 1999 році. Зростання транзиту свідчить про статус України як найбільшої держави світу з надання газотранспортних послуг.

Від якості послуг вітчизняної ГТС напряму залежать європейські країни, тому вона є важелем геополітичного і геоекономічного впливу України у світі. Крім того, отриманий в оплату за транзитні послуги російський природний газ забезпечує Україну необхідними енергоносіями та дозволяє з 1999 року не підіймати ціни на газ для населення і комунальної теплоенергетики.

Тобто ГТС є високоприбутковим стратегічним підприємством газової промисловості. Ще у 1995 році за дорученням Європейського банку реконструкції та розвитку відома аудиторська компанія «Артур Ді Літл» оцінила українську ГТС, застосувавши чотири різні методи оцінки фондів. Середня вартість становила 25 млрд. доларів.

Боротьба за приватизацію

Майже всі великі європейські енергетичні компанії («Бритиш петролїум», «Шелл», «Газ де Франс», «Рургаз») виявили бажання взяти участь у приватизації ГТС України. Але, зважаючи на її виняткове значення, Верховна Рада включила вітчизняну ГТС до переліку стратегічних підприємств, що не підлягають приватизації. І єдиним, хто не полишає надій встановити свій контроль над ГТС України, є російський «Газпром».

Протягом 90-х років він перепробував декілька сценаріїв такого захоплення. Першою була спроба конвертувати борги України за поставлений природний газ, записані як державний борг, у контрольний пакет акцій української газотранспортної системи. Рішуча відмова України примусила шукати інші варіанти.

Зокрема, «Газпром» пропонував створити спільне підприємство, котре займалося б транспортуванням газу нашою територією. Внеском до статутного фонду такого СП з боку України мали б стати об'єкти ГТС, а з боку Росії — природний газ для транзиту. Однак чинне законодавство України не встановлює жодних норм з порядку створення та діяльності СП. А враховуючи, що кошти і активи, які вносяться до статутного фонду, належатимуть самому СП, це означало б відчуження об'єктів ГТС із державної власності. Тобто приховану приватизацію. Зрозуміло, що жодної копійки від створення такого СП Держбюджет України не отримав би.

Не менш грабіжницькі були пропозиції британської компанії «Шелл». За 49 відсотків транзитних газопроводів України вона зобов'язувалася сплатити лише 1,5 млрд. доларів, тоді як **тільки обсяг щорічної плати за надання газотранспортних послуг сягає 2,5 млрд. доларів (або 26—30 млрд. м³ газу).**

Усе сказане стосується також пропозицій з передання ГТС України у концесію. Цікава деталь: концесійні пропозиції вносилися саме тоді, коли економічний стан нашої ГТС ускладнювався, а тиск з боку Росії посилювався. Наприклад, у 2000 році почали активно нав'язувати Україні ідею віддати ГТС російському «Газпрому» із залученням великого західного інвестора. Досі на теренах СНД був лише один приклад передання газопроводів у концесію, і він негативний. Для Казахстану концесія закінчилася значними збитками.

Тож мусимо пам'ятати, що і російський «Газпром», і британська «Шелл», і німецький «Рургаз» є стратегічними партнерами в роботі на Європейському континенті. Це знаходить відображення не лише в укладанні довгострокових угод про співробітництво, різноманітних спільних проектах, а й у взаємному проникненні цих компаній, придбанні пакетів акцій одна одної. Чи не тому пропозиції про створення СП, консорціумів, концесій мають відверто дискримінаційний характер стосовно України?

«Пропагандистсько-обхідне» шоу «Газпрому»

Через неможливість встановити свій контроль над газотранспортною системою України ВАТ «Газпром» у другій половині 90-х років почало розглядати можливість будівництва магістральних газопроводів в обхід України. Це дало б змогу «Газпрому» підірвати монопольне становище України на ринку газотранспортних послуг. Опрацьовували три великі проекти: Ямал—Європа (через Білорусь та Польщу), Балтійський (по дну моря до Німеччини), «Блакитний потік» (Чорним морем з Кавказу до Туреччини). Останній уже реалізується. Крім того, планувалася побудова газопроводу-перемички з Кобрина (Білорусь) через Польщу до Словаччини, щоб повністю зупинити роботу українських газопроводів Івацевичі—Долина і Торжок—Долина. Щоправда, у потребі реалізації таких вартісних проектів виникали істотні сумніви. Так, реалізація проекту «Блакитний потік» стане у 3 млрд. доларів, тоді як розширення українських ГТС в напрямку Балкан і Туреччини (нині здійснюється в межах програми «Газтранзит») дало б той самий результат лише за 0,7 млрд. доларів. Стосовно ГТС України в цілому, то вона зараз може транспортувати до Європи щорічно 140 млрд. м³ природного газу з можливістю подальшого нарощування потужності. Це цілком задовольняє потреби «Газпрому» в транспортуванні газу до Європи. Однак цей потенціал залишається незавантаженим.

А щоб зробити Україну зговірливішою та переконати західні компанії взяти участь у будівництві обхідних газопроводів, ВАТ «Газпром» розгорнуло широку пропагандистську кампанію з дискредитації технічної надійності української ГТС. З високих трибун міжнародних нафтогазових конференцій у Ніцці, Х'юстоні, Брюсселі, Будапешті лунали застереження представників російського «Газпрому» про ненадійність України як економічного партнера, технічної застарілості та зношеності її ГТС.

Залякування Європи російськими представниками мало успіх. Спочатку погодилися взяти участь в будівництві обхідних газопроводів чотири західні компанії: італійська «SNAM», французька «Газ де Франс», німецькі «Рургаз» і «Вінтер шелл». Вони є оптовими покупцями російського газу і зацікавлені в надійності його поставок. Не останню роль у цьому відіграло те, що деякий час Україна справді допускала несанкціоновані відбори газу з магістральних газопроводів.

Однак наведення порядку в українській нафтогазовій сфері, припинення відборів газу, укладення і виконання великого контракту на постачання туркменського газу істотно поліпшили становище України. Крім того, англійська компанія «Шелл інтернешнл газ ЛТД» разом із представниками АТ «Укргазпром» наприкінці 1998 р. здійснила огляд технічного стану ГТС і зробила висновок: система надійна, а інвестиції в реконструкцію в обсязі 0,5—1 млрд. доларів протягом п'яти років дозволять підтримувати її на рівні світових стандартів ще 20 років. Власне, це і раніше не було секретом для британської «Шелл», тому вона так бажала взяти участь у приватизації ГТС України.

А стосовно російського твердження про застарілість вітчизняних газопроводів, то саме транзитні системи є порівняно новими: 90 відсотків магістральних трубопроводів великого діаметру експлуатуються до 25 років, а майже половина з них — менш як 15 років. Для порівняння: транзитній системі газопроводів, що подає газ із Нідерландів через Німеччину і Швейцарію до Італії, вже більш як 27 років, але ніхто не волає, що вона стара. Врешті-решт, «Газпром» мовчить про справжній, близький до критичного, стан власних газопроводів.

На «трубозламі».

До речі, Україна, намагаючись підтримувати технічний стан своєї ГТС на сучасному рівні, щороку інвестувала в неї до 250 млн. доларів. З 1996 р. проводиться внутрішньотрубна діагностика транзитних газопроводів із застосуванням так званого інтелектуального поршня німецької фірми «Розен Інжиніринг». Це дає можливість виявляти дефектні ділянки, які можуть становити потенційну небезпеку і потребують ремонту. Розроблена і реалізується програма реконструкції магістралей і компресорних станцій, де зосереджено понад 800 різних газоперекачувальних агрегатів загальною потужністю 5,6 млн. кВт. Передбачається до 2005 р. замінити до 200 застарілих газоперекачувальних агрегатів на нові українського виробництва. Передусім їх встановлюють на транзитних магістралях «Союз», «Єлець—Кременчук—Кривий Ріг» та «Київ—Західний кордон України». Це не тільки різко підвищить надійність системи, а й дасть змогу Україні щорічно економити до 1 млрд. м³ газу завдяки зменшенню технологічних втрат. Крім того, українське машинобудування буде завантажено роботою на тривалий термін.

Крім реалізації проектів з реконструкції вітчизняної ГТС, є плани зі збільшення її потужності для щорічного постачання в Європу 160 млрд. м³ газу. Розширення діючої системи потребує значних капіталовкладень (для порівняння: орієнтовна ціна паралельної системи «Ямал—Європа» сягає 40 млрд. доларів). Тому воно економічно дуже вигідне, що спричинило стримане ставлення провідних західних компаній до ідеї будівництва обхідних газопроводів.

Водночас сам «Газпром» переживає неабиякі фінансові труднощі, обумовлені потребою значних капіталовкладень у видобуток газу в Росії, щоб виконати угоди, які передбачають збільшення поставок блакитного палива до Західної Європи. До того ж водночас зростає споживання і в самій Росії. За таких умов доцільно спрямовувати кошти на освоєння нових родовищ у Західному Сибіру, а не закопувати їх у землю, будуючи непотрібні трубопроводи, тож у лютому 2002 року рада директорів ВАТ «Газпром» вирішила відкласти проекти будівництва обхідних газопроводів і через відсутність альтернативи знову спробувати встановити контроль над ГТС України.

«Міжнародний» консорціум

Цього разу встановлення російського контролю над ГТС України планується під виглядом створення міжнародного консорціуму. При цьому, враховуючи суспільну думку в Україні, пропагандистська підтримка проекту робить особливий наголос на словах «міжнародний» (хоча насправді поки що готується двосторонній російсько-український договір) і «консорціум з управління» (тобто формально не йдеться про зміну власності ГТС). Насправді слід зазначити, що законодавство України передбачає лише кілька чітких норм, які регламентують порядок створення і роботи консорціуму. Зокрема, це статутне об'єднання, котре є юридичною особою і має окремий статутний фонд. Що буде внеском України до цього фонду? Об'єкти ГТС? Тоді це ні що інше, як приватизація. А який буде російський внесок? Реально — нульовий.

Вигоду України від передання українського газотранспорту в управління «Газпрому» Росія пояснює кількома моментами. По-перше, гарантує завантаженість ГТС роботою і відкидає будівництво обхідних газопроводів. По-друге, Росія інвестує в технічну реконструкцію ГТС значні кошти в обмін на частку в прибутку. Ця частка має дорівнювати частці Росії в консорціумі. А, як ми знаємо, Росія вимагає контрольного пакету акцій консорціуму. Тому, враховуючи, що вона є і власником газу, такий консорціум фактично надасть їй не просто перевагу в управлінні ГТС, а цілковитий контроль над нею.

Можемо зробити такі висновки

Перше. Росія ніколи не відмовиться від будівництва обхідних газопроводів, навіть якщо «Газпром» стане цілковитим власником української ГТС. Це називається «диверсифікація шляхів постачання» російського газу до європейських споживачів, оскільки будь-яка монополія України становить приховану небезпеку інтересам «Газпрому» (а відтак і всієї Росії). Просто тепер будівництво обхідних газопроводів малореальне через відсутність достатніх джерел фінансування, і ця проблема лише відсувається в часі. А ті проекти, що вже реалізуються, ніхто припиняти не буде.

Друге. Технічний стан ГТС України справді викликає занепокоєння, але не настільки, щоб прихід Росії був єдино можливим виходом із ситуації. Справді, лінійна частина газопроводів має значні терміни експлуатацій, а щорічні плани оновлення основних технологічних об'єктів ГТС систематично не виконуються. Причина такого стану справ доволі прозаїчна: хронічна нестача коштів у НАК «Нафтогаз України», оскільки більшість свого валового доходу від видобутку і транспортування природного газу (у 2001 р. 65 відсотків) компанія перераховує до бюджету як податки і різні обов'язкові платежі. Реалізація програми реконструкції, переоснащення та розширення ГТС (з урахуванням невиконаних робіт у попередні роки) потребує у 2003 році 2464 млн. гривень інвестицій. Але їх можна знайти, якщо зменшити податковий тиск на НАК «Нафтогаз України» з цільовим спрямуванням коштів на оновлення ГТС. Тоді взагалі не буде потреби ділитися стратегічною власністю з іноземцями під обіцянки інвестицій.

Третє. Російські обіцянки інвестицій ніде не зафіксовані. Найпевніше, йтиметься про те, що російська сторона перші роки діяльності консорціуму просто залишатиме в Україні частину прибутків від експлуатації нашої ГТС. В короткотерміновому плані це збільшить капіталовкладення в ГТС, але за рахунок переходу коштів, які раніше йшли в Дербюджет України, через російські руки. Чи потрібне Україні таке інвестування?

Четверте. Приблизний розрахунок втрат свідчить, що бюджет втратить 6 млрд. грн. Адже після створення консорціуму перестануть надходити податки та обов'язкові платежі з транзиту газу, доведеться шукати додаткові кошти для компенсації ціни газу для населення.

«Ціна питання» надто велика

Тому до створення консорціуму треба підходити вкрай обережно. Принаймні, рішення про консорціум повинне грунтуватися не на політичній волі, а на техніко-економічному обгрунтуванні.

Ніхто не заперечує: щоб прив'язати російський транзит до вітчизняної ГТС, на певні поступки потрібно йти. Наприклад, враховуючи позитивний досвід Чехії та Словаччини, можна було б створити на базі ДК «Укртрансгаз» ВАТ, пакети акцій якого продати зацікавленим сторонам (тому самому «Газпрому» і «Рургазу»). Але Україна мала б залишити за собою контрольний пакет акцій. Навіть за мінімальним прорахунком («Газпром» оцінив ГТС України в 13 млрд. доларів) продаж 50 відсотків акцій (мінус 1 акція) дав би нашій державі не менш як 6 млрд. доларів. А якщо грунтуватися на оцінках вартості ГТС англійськими аудиторами, то статутний фонд вказаного ВАТ сягнув би 29 млрд. доларів. Відповідно від продажу 50 % мінус 1 акція надійшло б до бюджету 10 млрд. доларів. За ці гроші можна не тільки оновити ГТС, а й вирішити чимало інших гострих проблем. У тому числі збільшити вітчизняний видобуток енергоносіїв.

У разі утворення «міжнародного консорціуму» ГТС буде вилучено з системи «НАК «Нафтогаз України», що фактично означатиме знищення єдиної вітчизняної вертикально інтегрованої компанії. Після цього її окремим підрозділам нададуть статус юридичних осіб та приватизують. Галузь, яка сьогодні дає до Держбюджету кожну п'яту гривню, буде зруйновано та стане очевидною економічна неспроможність держави. І тоді посол РФ В. Черномирдін генерал-губернаторським тоном запитає: «Українські політики? Хто такі українські політики? Ми тут про все уже домовилися». Бо утворення «міжнародного консорціуму» з «управління Україною» перетворить нашу державу на «європейську Африку», де безроздільно пануватимуть кілька великих російських компаній.

Василь ДІБРОВА,
Сергій ЛАВРЕНЮК.

Не ніжки підставляти, а руку подавати

(Початок на 1-й стор.).

Позиція Москви доволі жорстка: або Україна й Росія підписують угоду, або «ми шукатимемо інші шляхи... Хоч робити це без урахування національних інтересів України абсолютно недоцільно». І при цьому російський лідер переконував, що оборудка з газотранспортним консорціумом економічно вигідна для всіх її учасників: «Прагматично необхідно поглянути, в чому тут економічний інтерес. А то поки що робота з документами просувається непросто. Хоч процес і розвивається позитивно...»

Оптимістичніше був налаштований Л. Кучма, який однозначно заявив, що створення міжнародного газотранспортного консорціуму вигідне не лише Україні та Росії, а й усьому європейському співтовариству. Ще в Запоріжжі український лідер був упевнений, що угоду про створення такого консорціуму з Росією буде підписано вже в Кишиневі.

На прес-конференції обидва президенти настійливо радили журналістам не акцентувати увагу на російсько-українській війні митних зборів та економічних санкцій, бо такої, мовляв, немає, а є «просто зіткнення економічних інтересів».

— Ми не тільки вчимося будувати цивілізовані стосунки між собою.., — підкреслив В. Путін.

— Я б не назвав ці стосунки ... війною, — додав Л. Кучма. — Це — конфлікти природні... От коли сюди підмішується не зовсім чиста політика, потрібно замислитися. Якщо ж виникає між нами якась проблема, її потрібно розглядати й вирішувати спільно. В мене побажання, щоб на зовнішніх ринках (і не тільки зовнішніх) ми не підставляли ніжки один одному, а завжди подавали надійну руку. Я подаю свою руку...

У Кишинів на саміт глав держав СНД Л. Кучма відлетів на літаку В. Путіна.

Олександр АБЛІЦОВ.
Запоріжжя.

Дубль третій

Сьогодні в Печерському суді міста Києва триватиме слухання справи за позовом вдови бортінженера російського літака Ту-154, збитого над Чорним морем рік тому. Громадянка РФ Олена Лаптєва вимагає від Кабміну, Міноборони та Держказначейства України відшкодування моральних збитків у розмірі 1 млн. 890 тис. грн. плюс щомісячну допомогу для двох дочок до досягнення ними повноліття.

Це третє засідання суду. Перше так і не було, по суті, розпочате через нез'явлення до суду представників уряду, а друге стало «засіданням клопотань». У результаті суддя Світлана Смик винесла рішення перенести засідання на сьогодні, з тим, щоб з'ясувати у Генпрокуратури долю кримінальної справи щодо Ту-154. «Долю клопотань визначено, — заявив «ГУ» адвокат вдови Сергій Платонов. — Гадаю, що ми впродовж місяця-півтора матимемо позитивне рішення суду. Переконаний, за такого ретельного підходу судді вдово вистоїть в апеляційній інстанції». Стосовно заяв Міноборони про їхню непричетність до трагедії над Чорним морем, що пролунали на минулому засіданні суду, то їх було дезавуйовано головою спеціальної міжвідомчої комісії у цій справі Олександром Чалим. Він також повідомив, що переговорний процес стосовно компенсацій родичам загиблих на міжурядовому рівні триває.

Яна СТАДІЛЬНА.

Головне — не здавати назад

(Початок на 1-й стор.).

Глави держав СНД вирішили підготувати й провести в майбутньому окрему зустріч з питань взаємодії в економічній сфері. Про це заявив голова Ради глав держав СНД Володимир Путін, відкриваючи саміт. За його словами, ініціатива проведення такої економічної зустрічі належить Україні. Під час засідання глав держав у вузькому складі Леонід Кучма висловив цілу низку пропозицій з розвитку взаємодії в економічній сфері.

До порядку денного нинішнього саміту увійшло чимало питань, які вже багато разів обговорювали президенти. Але, як то кажуть, якщо правильно поставити питання, то воно може довго стояти. Це і заходи з удосконалення діяльності СНД, і зміцнення безпеки, і позаконкурсна тема співпраці в паливно-енергетичному комплексі з наочним прикладом підписання договору про консорціум. Із свіжих тем — підготовка до святкування 60-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

Хазяїн нинішнього саміту президент Молдови Володимир Воронін у вступному слові привітав Володимира Путіна з 50-річним ювілеєм: «Вирішивши святкувати день народження на молдавській землі, президент Росії зробив молдавському народові рідкісний подарунок». Щоб не залишатися в боргу, Воронін подарував Путіну... крокодила, пояснивши, що «крокодил — єдина тварина, яка не здає назад».

А ось про день народження президента Таджикистану Емомалі Рахмонова, котрий відсвяткував своє 50-річчя 5 жовтня, всі якось забули. А втім, два крокодили на одну СНД — занадто.

Яна СТАДІЛЬНА.

Погрози зусібіч

Усама бен Ладен пригрозив США новими терактами. Його заяву передав катарський телеканал «Аль-Джазіра»: «Злочинне угруповання в Білому домі, єврейські агенти, які безперешкодно готують новий наступ на ісламський світ та його поділ — усе це вселяє відчуття, що ви не винесли уроку з атак на Нью-Йорк і Вашингтон».

А напередодні президент США Дж. Буш у радіозверненні заявив, що погроза Америці з боку Іраку і надалі зростає щодень. Він знову звинуватив іракський режим у «зберіганні хімічних і біологічних озброєнь та відбудові об'єктів з їх виробництва». До речі, цього тижня Конгрес США планує провести дебати і голосування за резолюцією, яка дасть змогу адміністрації у разі потреби вдатися до силового вирішення «іракської проблеми».

Тим часом генеральний прокурор лорд Пітер Голдсміт і заступник міністра юстиції Харріет Харман попередили прем'єр-міністра Великої Британії Тоні Блера, що примусова зміна режиму в Іраку суперечить міжнародному законодавству. Вони пояснили, що за законом воєнні дії буде дозволено лише в «скрутних обставинах» для підтримки резолюції ООН.

На знімку: майже 10 тис. осіб узяли участь у демонстрації проти війни США з Іраком у Центральному парку Нью-Йорка. Серед учасників були лідери мусульманських організацій, американці—ветерани війни.

Фото АП.

Клуб «Савой»: і багатим, і бідним

Представники сучасної ділової еліти живуть, працюють і створюють нові проекти в різних куточках світу. Але зустрічаються вони в готелях, де, знову-таки, в основному працюють. Забезпечити їм умови для ефективної роботи на рівні 4—5-зіркових готелів береться клуб «Савой», який ще створюється, але вже підписав свою першу угоду з Міністерством туризму України.

Клуб «Савой» офіційно відкриється в березні наступного року в Берліні під час традиційного туристського ярмарку. Він обслуговуватиме клієнтів з високим рівнем життя — представників сучасної ділової еліти і саме для них планує будувати або оснащувати готелі «Гранд медія» в найважливіших міжнародних метрополіях та найкращих оздоровчих центрах світу. Передбачається, що група міжнародних інвесторів протягом п'яти років забезпечить найсучаснішим технологічним, інформаційним і комунікаційним обладнанням сто готелів у різних країнах світу.

Першу угоду про співробітництво з «Савой» уклав у Франкфурті-на-Майні з Міністерством туризму нашої держави за сприяння відомого німецького клубу «Будапешт», австрійського Товариства Святого Вінцента, товариства з обмеженою відповідальністю «Сіменс-бізнес-сервіс» та «Альфа бауменеджмент». В Україні першим готелем, який відповідатиме вимогам клубу «Савой», стане київський готель «Дніпро», про технічне переоснащення якого й підписано угоду.

Президент клубу «Будапешт», професор, доктор Ласло Ервін сказав, що клуб рекомендував «Савою» співробітництво з Україною, як з партнером, котрий має для цього всі можливості. І міністр туризму України Валерій Цибух підкреслив, що співробітництво з клубами «Будапешт» і «Савой» обіцяє широкі перспективи в розвитку галузі, її інфраструктури, а також збільшення потоків туристів не лише з Німеччини, а й з інших країн.

Однак клуб «Савой» працює не тільки над тим, щоб іще такого придумати для задоволення потреб багатих, а й над створенням проектів, спрямованих на допомогу соціально ущемленим громадянам. Цікаво, що його перший благодійний проект передбачає поліпшення життєвих умов для громадян України, які найбільш потерпіли від зміни суспільного ладу, індустріальних чи екологічних катастроф протягом останнього десятиріччя. «Савой» залучатиме до цих проектів інші благодійні організації. Значна частина коштів спрямовуватиметься для потреб системи охорони здоров'я.

Організатори клубу «Савой» розповіли, що до дня його відкриття під час традиційного міжнародного туристського ярмарку в Берліні в березні наступного року вони стануть також спонсорами виставки творів українських, російських, німецьких та австрійських художників, яка матиме назву «Погляд на Батьківщину».

Валентина ПИСАНСЬКА.
Франкфурт-на-Майні.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Москва*

Оригінальний подарунок

Ювелірний алмаз вагою 79,90 карата, що його видобули з руди підземної копальні "Інтернаціональна" в Якутії, названо "Президентом" з нагоди 50-річчя президента Росії Володимира Путіна.

■ *Тбілісі*

Патрулювати спільно

Російські та грузинські прикордонники спільно патрулюватимуть кордони. Крім того, президент Грузії пообіцяв, що затриманих чеченців буде передано РФ.

■ *Хан-Юніс*

Чергові жертви

Ізраїль завдав удару по палестинському місту Хан-Юніс у секторі Газа. Внаслідок дій ізраїльських військовиків щонайменше дев'ятеро осіб загинуло і 40 дістало поранення. Серед загиблих — жінка, дитина і літній чоловік.

Тим часом озброєні люди в масках розстріляли в секторі Газа полковника палестинської служби безпеки Раджеха Абу Ліхія. Як повідомили очевидці, невідомі в камуфляжній формі напали на полковника, коли він виходив із свого автомобіля на околиці Гази.

■ *Стокгольм*

Картер, Карзай чи трибунал?

Цього тижня тут стануть відомі імена лауреатів Нобелівської премії 2002 року. А в п'ятницю, але вже, як того вимагає традиція, в Осло, буде оголошено, хто цього разу удостоєний Нобелівської премії миру. Серед можливих кандидатів — глава Афганістану Хамід Карзай, Міжнародний трибунал по колишній Югославії та екс-президент США Джиммі Картер.

■ *Ер-Ріяд*

Відбитки пальців для отримання візи

Саудівська Аравія посилює візові вимоги до американців. Найпевніше, їм тепер доведеться проходити обов'язкову дактилоскопію. Крім того, буде збільшено вартість віз і зменшено термін їхньої дії. Це — відповідь на аналогічні кроки Вашингтона.

■ *Амстердам*

Помер принц

Чоловік королеви Нідерландів Беатрікс принц Клаус помер від хвороби Паркінсона і запалення легенів. Йому було 76 років. Троє синів Беатрікс та Клауса були біля ліжка батька в момент його смерті. Де тоді перебувала сама королева, невідомо.

■ *Токіо*

Людина — провідник інформації

У Японії розроблено технологію, яка дає змогу користувачам обмінюватися даними своїх портативних комп'ютерів з допомогою простого рукостискання. Принцип роботи новинки полягає в тому, що провідником електричного сигналу є сам господар електронного пристрою.

■ *Бразилія*

Президента визначить другий тур

На виборах президента Бразилії лідирує Луїш Ігнасіо Лула (**на знімку в центрі**) — у нього 47% голосів, а отже, буде проведено другий тур голосування, бо Лула не набрав потрібних 50% плюс один голос. Це перший випадок у Бразилії, коли кандидат від Соціалістичної партії виривається вперед на президентських виборах. У кандидата від правлячої партії Жозе Серри — 24% голосів.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів "ГУ" та зарубіжних інформагентств.

І кожен гуляє сам по собі

БАЛАНС ТИЖНЯ

Минулого тижня Запоріжжя відвідав президент Російської Федерації Володимир Путін. Офіційний привід — ювілеї Дніпрогесу і «Дніпроспецсталі» — ЗМІ майже не цікавили. В центрі уваги журналістів, звісно, перебувала тінь обіцяної угоди про створення міждержавного газотранспортного консорціуму.

Я і не згадував би про це, якби ситуація з обговоренням такого архіважливого для усіх проекту не була характерною для втілення в життя суспільно важливих рішень. Фактично до зустрічі на найвищому рівні двох президентів населення так і не одержало економічного обгрунтування задуму сильних світу цього. І, зрештою, люди ніяк не вплинули на остаточне рішення з цього приводу, а тим часом воно матиме безпосередній вплив на хід бюджетного процесу і на рівень безпеки країни загалом. З часів командно-адміністративної системи народ і влада гуляють самі по собі і лише перед виборами — разом. Голос телеканалу «1+1» минулого тижня це заперечував: «За американський долар дають майже 5 гривень 33 копійки»...

Комплімент — ринку, орден — адміністратору!

Нацбанк таки заслуговує на комплімент. Навіть від пенсіонера, який в разі девальвації гривні втратить для прожиття навіть еквівалент теперішніх 30 доларів. Але для девальвації економічних підстав немає, якщо не брати до уваги намір уряду збільшити обсяг внутрішніх запозичень на 2,5 мільярда гривень до кінця року. Такі гроші здатні похитнути монетарні бастіони Нацбанку. Але поки що макроекономічна «бухгалтерія», до якої пенсіонерам найменше діла, свідчить про те, що можна жити і завдяки власному розумові, а не за підказками з МВФ. Мало того, схоже, це усвідомили і в МВФ, бо порадами Нацбанк уже не перевантажують, розуміючи: дешеві запозичення нам потрібні, як хліб.

Усі поради лунали минулого тижня — російською. На тему: як подолати негативні фактори поступального розвитку, пов'язані зі скороченням товарообігу на традиційних ринках Російської Федерації. Ми дізналися від президента Путіна, що «Дніпроспецсталь» — позитивний приклад івестування грошей в основний капітал. І що майбутнє — за такими станціями, як Дніпрогес. Одні високопоставлені чиновники радили іншим, а люди з вулиці гуляли самі по собі в роздумах: чи зростуть ціни на бензин внаслідок підвищення експортного мита в Росії на нафту? Звісно, зростуть. І вже наприкінці цього тижня. Перевірте, щонайменше — на п'ять-сім відсотків.

Про неабиякі можливості адміністративного впливу на споживчий ринок нагадала і Київська держадміністрація, знизивши ціни на хліб. Але це той випадок, коли прийняти адміністративне рішення допоміг ринок. Річ навіть не в тому, що два роки поспіль ми збираємо пристойні врожаї зернових. Продовольчий ринок країни взагалі на сьогодні — найбільш самодостатній організм економіки, що розвивається завдяки зростанню і забезпеченню внутрішнього попиту. Банківський та інвестиційний капітал зробили свою благотворну справу, і ринок відреагував адекватно. Від початку року ціни на продовольчі товари знизилися вже більш як на шість відсотків, протилежна картина — у промисловості. І значною мірою через митні й торговельні обмеження у торгівлі з тією ж таки Російською Федерацією і США.

Чи гривні байдуже до нас

Власне, врожай, сезонні традиції ціноутворення та вищесказане дають змогу і багатьом іншим облдержадміністраціям наслідувати хлібну ініціативу Києва. Тим паче що й міністр економіки Олександр Шлапак запевняє, що інфляція в межах від -1 до +1 відсотка свідчить про стабільність цін на споживчому ринку.

Стримує, однак, загроза втратити бюджетні доходи і відсутність важелів адміністративного впливу на основні харчові продукти. Як відомо, всі зусилля контрольних інспекцій проводити моніторинг споживчого ринку розбиваються ще на березі суперечливого законодавства. Це задовольняє владу, яка відзначає зростання ділової активності в торгівлі, і не обходить споживача, котрий прийнятні ціни знаходить якщо не в магазині, то на ринку. А для його продавців у департаменті політики внутрішньої торгівлі та побутових послуг Мінекономіки та з питань європейської інтеграції готували більш поміркований розмір ринкового збору. А він нині набагато поступається вартості послуг, які надає адміністрація ринку (за світло, прибирання, ремонтні роботи та ін.) Отже, знову влада — в один бік, підприємці — в другий. Зустрічалися минулого тижня в Інтернеті: «Агов, за які гроші ти купив дачу?» — «За свої кревні!» — «А я думав, за народні...» — «Не сміши, де народ візьме такі гроші?!»

Поки урядовці вели щонайменше конструктивні переговори з росіянами, парламентарії минулого тижня обговорювали урядовий законопроект держбюджету на рік наступний. На якусь мить їх увагу відвернула інформація Комітету статистики СНД. Не могла не відвернути. З'ясувалося, що темпи зростання промисловості в Україні і валового внутрішнього продукту не такі високі та багатообіцяльні, як хотілося уряду. Цікаво, чи вплине це на остаточні показники проекту бюджету на 2003 рік? Наважусь на передбачення: ні! Адже, незважаючи на універсальний характер економічних та математичних законів, рахують у кожній країні по-різному. Бо такий найчутливіший фінансовий інструмент, як курс гривні до твердих валют, незворушний навіть до обіцянок Кабінету Міністрів змінити параметри бюджету-2002! Бо ми таки країна, де люди гуляють самі по собі.

Сергій ВЛАД.

У НОМЕР

Повстанці почуваються переможцями

Попри деякі законодавчі прогалини з належної оцінки ролі Української повстанської армії (УПА) у боротьбі за незалежну українську державу, Україна вшановує своїх героїв. Інформагентства й наші власні кореспонденти повідомляють про низку важливих заходів з цього приводу. Так, у Львові, в театрі опери та балету, відбулися урочистості з нагоди 60-річчя УПА, організовані Всеукраїнським братством воїнів УПА, Львівською облдержадміністрацією і обласною радою, де заслужених ветеранів УПА нагородили пам'ятними ювілейними медалями.

Виступаючи на урочистому засіданні, голова Львівського крайового братства ветеранів УПА Олесь Гуменюк наголосив на необхідності визнання учасників національно-визвольних змагань воюючою стороною у другій світовій війні. За його словами, — **зазначає «Інтерфакс-Україна»**, — ветерани УПА цього не прохають, бо «почуваються переможцями, бо вони мають те, за що віддавали своє життя: незалежну і соборну Україну».

Тему визнання УПА воюючою стороною порушили також і представники місцевої влади. Зокрема, глава Львівської обладміністрації Мирон Янків заявив, що за активного сприяння обласної влади Кабінет Міністрів розробив проект закону про відновлення історичної справедливості щодо учасників національно-визвольних змагань 40—50-х років XX століття. Він висловив надію, що найближчим часом український парламент ухвалить цей закон.

На допомогу політикам і законодавцям, які остаточно не визначилися, на наукову конференцію, присвячену 60-річчю створення УПА, зібралися в Києві минулих вихідних більш аніж 140 осіб, у тому числі представники Національної академії наук і гості з української діаспори. Більше 30 доповідей учасників конференції ставили наукові крапки над «і» у дискусіях стосовно ідеологічно-програмних засад УПА, генези повстанської армії, організації її підрозділів, структури. Не менш актуальними були доповіді на теми «Збройна боротьба проти окупантів: німецьких, радянських, польських», «Національно-визвольна діяльність ОУН та УПА у в'язницях (німецьких, радянських, польських, чеських)» та інші.

А ось виконком Рівненської міськради депутатів, виходячи з того, що свято Покрови збіглося зі святкуванням у Рівному Дня міста й 60-річчя УПА, вирішив перенести робочий день для своїх працівників з 14 на 19 жовтня. І рекомендував зробити це керівникам підприємств, організацій і установ міста.

ФОТОФАКТ

У приміщенні Національної опери України святкували День працівників освіти. Кращим педагогам Київської області вручили нагороди.

На знімку: зі словами вдячності виступає вчителька білоцерківської школи «Свічадо» Олена Ткач.

Фото Леоніда ДОБРОВОЛЬСЬКОГО (Укрінформ).

КРИМІНАЛ

Убито Героя і його дружину

У власній садибі убито керівника приватного агропідприємства з села Лип'янки Карлівського району Героя Соціалістичної Праці Андрія Фисуна та його дружину. Їх трупи, зі слідами насильницької смерті, у п'ятницю пізно ввечері випадково виявили родичі. Слідчо-оперативна група, яка одразу виїхала на місце надзвичайної події, підтвердила факт умисного убивства і пограбування. Порушено кримінальну справу за ознаками статті 115 (частина 2), тобто убивство за обтяжуючих обставин. Осіб, які вчинили цей тяжкий злочин, одразу встановити не вдалось.

Сказати, що Андрій Фисун — відома в регіоні постать, значить, не сказати нічого, бо він був її своєрідною візиткою, як у ті, так і в нинішні часи. Палкий сподвижник безвідвального обробітку грунту, новатор виробництва зумів досягти неабияких соціально-економічних результатів господарювання, за що селяни ще за життя назвали агропідприємство його іменем.

Зі слів заступника прокурора області Анатолія Савченка, слідством відпрацьовується щонайменше п'ять версій. Найперша — вбивство з корисливих причин. Не виключено, що воно вчинене випадковою людиною або психічно нездоровою. Або ж бродягою. Могла мати місце і помста або мотиви злочину, пов'язані з виробничою діяльністю покійного.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

«Хартрон» про «Кольчуги» знає лише з газет

(Початок на 1-й стор.).

У публікації, яку на «Хартроні» називають цілковитим абсурдом, йдеться про те, що на початку дев'яностих підприємство уклало з Іраком угоду про співпрацю, згідно з якою воно мало розробити для режиму Хусейна чотири системи наведення.

Харків'яни визнають, що тоді до них справді приїздили дві делегації з Іраку. Перша — ознайомча, а в складі другої були лише нафтовики на чолі з міністром нафтової промисловості Іраку, які цікавилися розробками систем управління для цієї галузі.

Хоча іракці й зацікавилися продукцією «Хартрону», як запевнило керівництво заводу, жодних угод тоді підписано не було. Та якби контракти й було укладено і системи управління для нафтової промисловості Іраку розроблено, використовувати їх не за призначенням, приміром, у військовій сфері, було б неможливо. А радіолокаційних установок тут взагалі ніколи не розробляли.

Микола КОСИЙ.

Харків.

САНКЦІЇ

Стережіться, «пірати»!

Незабаром у структурі Держдепартаменту інтелектуальної власності з'явиться новий підрозділ — державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. Двадцять нових борців з «піратами» — саме стільки посад держінспекторів передбачено урядом — здійснюватимуть контроль за дотриманням законів, зокрема, у сфері виробництва, експорту та імпорту лазерних дисків.

Серед функцій інспекторів — вилучення з незаконного обігу піратської продукції, проведення планових і позапланових перевірок суб'єктів господарювання, контроль підприємств—виробників компакт-дисків, щоб запобігти зловживанням у сфері інтелектуальної власності. Також інспектори перевірятимуть наявність обов'язкового маркування дисків спеціальними ідентифікаційними кодами.

У Держдепартаменті запевняють, що інспекції слід боятися тим, хто наживається на чужих здобутках розумової праці — копіює (краде) й продає авторські пісні, кінофільми, комп'ютерні програми, одне слово —використовує у власних цілях чужі винаходи та розробки. А тих, хто своєю творчою працею створює продукти інтелектуальної власності, інспектори навіть захищатимуть.

Контролерів на ниві інтелектуальної власності прийматимуть на конкурсних засадах. Бажаючим змагатися за портфелі, крім вищої освіти, необхідно мати досвід роботи у сфері інтелектуальної власності та не менш як п'ять років праці за фахом.

Іван ЛАЗНЮК.

Колектив Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом» висловлює глибоке співчуття голові профспілкового комітету компанії Личу Олексію Васильовичу у зв'язку з передчасною смертю його батька **Василя Петровича.**

СЛУЖБА 01

Почалися «зимові» пожежі

На робочому місці загинув 20-річний оператор котельної установки Миропільської паперової фабрики, що в Дзержинському районі. Звечора він заступив на чергування, а о восьмій ранку сторож виявив пожежу. З ледь помітними ознаками життя оператора доставили до лікарні, але медики були безсилі: обгоріло 80 відсотків тіла. Приміщення котельні не постраждало, згоріла тільки дерев'яна лава, на якій спав молодий робітник. А загорілася вона від саморобного газового нагрівального приладу, встановленого під нею. Порожня пляшка з-під спиртного вказувала на ще одну причину біди...

Через раптове похолодання мало не загинув 84-річний інвалід I групи з Житомира. Електричний нагрівач стояв біля самого ліжка, загорілася ковдра. Сяк-так загасивши, старий викинув її на балкон і заснув... Добре, що це було вдень, і сусіди врятували його. До речі, діялося все те на одинадцятому поверсі, а пожежні драбини, які є в місті, дістають тільки до дев'ятого. Тривожить вогнеборців і те, що в жодному з 14 таких висотних будинків не діють інженерні системи протипожежного захисту, тож мешканці легко можуть стати заручниками вогню.

Олексій КАВУН.
Житомирська область.

Фото Михайла САЧКА.

Євпаторія готується до 2500-річчя

НАМІРИ

Поважний ювілей Євпаторії, яка входить у десятку найдревніших міст світу, буде підтримано на державному рівні спеціальним указом.

Хоча урочистості заплановано провести в серпні наступного року, підготовку до святкування круглої дати вже почали.

Національний банк України випустить ювілейні монети, присвячені Євпаторії, номіналом дві і п'ять гривень, новою продукцією з логотипом «25 віків» порадують місцеві хлібокомбінат і молокозавод, а ткалі — простирадлами, скатерками, рушниками і серветками з символікою ювіляра, вже організовано випуск сувенірно-подарункової продукції: значків, наклейок, конвертів, листівок, календарів. Міська символіка прикрасить папки, грамоти, футболки, а також транспорт Євпаторії.

Заплановано провести не лише грандіозні фестивалі і карнавали для гостей міста, а й конкурси для городян на кращі пісню і вірш про рідне місто, найкрасивіший двір.

Особливого значення міська влада надає відновленню історичної частини ювіляра. Вже розроблено проект охорони і реставрації пам'ятників історії і архітектури Євпаторії, який передбачає оновлення не лише «свідків століть», а й фасадів усіх будинків, ремонт доріг і тротуарів.

Архітектори й реставратори вже почали відтворювати фрагменти кріпосної стіни і воріт давнього Гезлева. Міський голова Євпаторії Андрій Даниленко намагається залучити до цієї справи міжнародні фонди, бо місцевому бюджету такий розмах робіт не по кишені.

Віктор ХОМЕНКО.
Крим.

Про духовність — ні гу-гу. А то ще почують

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

Постскриптум до публікації «Вгамувати духовну спрагу» («ГУ» за 20 серпня ц. р.)

Щоб з'ясувати, коли і хто розпочав знищення кіномистецтва і кінематографії на Сумщині, вирішив зв'язатися телефоном з кураторами обласної кіномережі. Добрих півгодини згаяв, доки віднайшов номери телефонів кінотехпрому. Однак радість моя була дещо передчасна.

— Так, кінотехпром на проводі, — прощебетало приємне сопрано, — але до кіномережі і кінопрокату вже давно не маємо жодного стосунку. Наша контора бозна-коли досить успішно освоїла нову професію — виготовлення доброякісних меблів для квартир і офісів. Якщо вам потрібні ліжко, диван, стільці та інші предмети інтер'єру — не гайте часу, приїздіть до нас за адресою... Не пожалкуєте: зробимо якісно і дешево. А колишній наш патрон — обласне управління кінофікації — наказав довго жити ще майже вісім років тому.

— Не вісім, а щонайменше десять, — уточнили в обласному управлінні культури. — До того ж Сумщина чи не єдина область України, де кінематографу місцева влада дала коліном нижче пояса...

Коротко і точно. Кілька спроб Міністерства культури України повернути до життя занедбане дитя чи хоча б відкрити відділ кінофікації при тому ж таки управлінні культури зазнали нищівної поразки.

Хто заблокував міністерську ініціативу? За словами моїх співрозмовників (їхніх імен назвати не можу), ті, кому за посадою належить якнайбільше дбати про мораль і духовність, хто з усіх трибун, екранів телевізорів, сторінок місцевих газет націлює на духовне відродження нації. Себто найвищі обласні «оракули». Закликають, агітують, інколи у великі свята навіть ходять до Храму, щоб випросити в Бога прощення за свої незамолювані гріхи. Моляться правою, і нею ж потім, без жодних докорів сумління, розгонисто підписують розпорядження про перепрофілювання чергового кінотеатру, дитсадка чи школи в прибуткові казино, стриптиз-бари, фешенебельні ресторани або престижні банки.

Так жадоба наживи заганяє мораль, совість і духовність у підземелля. Тим часом усі місцеві газети наповнені страхіттями. Прочитаєш — мурашки по тілі. Враження таке, що жителі Сумщини тільки те й роблять, що вбивають, влаштовують розбої, торгують наркотиками, від великого «щастя» чинять суїциди та глушать оковиту.

Владислав ЖМУРКОВ.
Суми.

Телефон уже не розкіш

У квартирах 120 родин робітничого селища Бокове-Платове цими днями нарешті з'явився телефонний зв'язок, якого люди очікували майже десять років. До цього єдиним засобом зв'язку із зовнішнім світом були пошта і автобус до міста Антрацита. Телефонізацію селища здійснено завдяки турботі нового голови сільради Марії Василевської. Отримане обладнання власними силами встановили місцеві умільці. Як повідомив міський голова Антрацита В'ячеслав Саліта, найближчим часом буде телефонізовано ще одне робітниче селище — шахти «Центральна».

Алла АНТИПОВА.
Луганська область.

Суд підтримав прокурора

У матеріалі «Відхилили протест прокурора. Він подав до суду» («Голос України», №160 за 4 вересня 2002 року) йшлося про те, що прокурор Рівненської області, державний радник юстиції III класу Микола Голомша опротестував рішення Рівненської обласної ради за №143 від 24 березня 2000 року «Про запровадження предмету «Християнська етика» в загальноосвітніх школах Рівненщини». Прокурор аргументував це необхідністю привести його у відповідність до законів України. Але депутати облради вже нового скликання на черговій сесії своїм голосуванням відхилили протест прокурора. Микола Голомша звернувся до суду.

Місцевий суд міста Рівне на своєму засіданні 23 вересня ц. р. підтримав прокурора — визнав його вимоги законними і скасував рішення облради №25 від 23 липня 2002 року «Про протест прокурора Рівненської області на рішення обласної ради від 24.03.2000 р. №143 «Про запровадження предмету «Християнська етика» в загальноосвітніх школах Рівненщини». Суд зобов'язав сесію Рівненської обласної ради пункт 1 попереднього рішення щодо запровадження предмету «Християнська етика» викласти в такій редакції: «Рекомендувати запровадити викладання предмету «Християнська етика» в загальноосвітніх школах Рівненщини в межах варіативної складової змісту загальної середньої школи».

Відтак рішення сесії в такій редакції матиме рекомендаційний характер, а уроки християнської етики розглядатимуть як факультативи, які учні відвідуватимуть за бажанням, а не як обов'язковий предмет, як було досі.

Олександра ЮРКОВА.
Рівне.

КАЛЕНДАР

На перетині божественного і земного

На Голосіївських озерах знову плаває жовте листя і розваги сонячного літа замкнуто на ключ. А вгорі, над озерами, в будинку номер сім по вулиці Рильського, знову тепло поетичного вогнища збирає і молодь, і старих на традиційні літературні читання «Голосіївська осінь». Молоді, щоправда, небагато, сучасні модерністи не поспішають відгукнутися, та й творча спадщина минулих літ не дається до засвоєння легко.

Відкрила «Голосіївську осінь» Ніла Підпала, директор музею Максима Рильського. Вона згадала добрим словом попереднього прем'єра Віктора Ющенка, котрий виділив кошти на ремонт садиби поета. Отак, мимоволі, була заявлена тема «божественного і земного».

Продовжив цю тему магнітофонний запис вірша «Рідна мова» у виконанні самого Максима Тадейовича. У вірші явно дисонувало слово «Ленін», і ведучий літературних читань, поет Петро Осадчук, звісно, не оминув це увагою: зробив екскурс у минуле, коли наші кращі майстри слова віддавали данину тоталітарному суспільству, але це, мовляв, не применшує вагомості поетової спадщини.

Про спадщину говорили багато. Звісно, першими брали слово ті, хто сам добре пам'ятає Максима Рильського —патріархи літератури Олекса Ющенко, Дмитро Білоус, Полікарп Шабатин, Леонід Вишеславський. Тема спадщини актуальна, тим паче що цьогорічна «Голосіївська осінь» — особлива, адже виповнилося сто років з дня смерті поетового батька, Тадея Рильського, теж поета, що писав свого часу під псевдонімом Максим Чорний. Можливо, тому й сина назвав Максимом. Утім, як сказала на літературних читаннях мистецтвознавець Надія Пазяк, на діда Тадея був дуже схожим не син, а онук — Богдан Максимович — «та сама чарівливість і добродушна м'якість». Нам легко це уявити — Богдана Рильського ще багато хто пам'ятає.

Отож спробуймо тепер уявити собі й постать пана Тадея Рильського, цього поляка з Житомирщини, котрий дев'ятнадцятирічним юнаком свідомо вступив у громаду «хлопоманів-українофілів», де були славні Антонович, Свидницький, Старицький, Лисенко та інші, хто щиро, як Богу, «служив простому народові».

Їхній нащадок, Рильський Максим, жив уже в інші часи, коли поети «служили народові» з примусу, а не добровільно, і знаменитий рядок майстра «...де сміявсь Іван Петрович — Тарас Григорович повстав» було написано вже тоді, коли «народ» вже розучився і сміятися, і повставати.

Тому, либонь, чиста й чесна поезія Максима Тадейовича й досі жива у його рибальських сонетах, а не в написаній тоді «Пісні про Сталіна». Втім, поет добре розумів, що відбувалося — з народом, з мовою. Якось Максима Рильського в Москві познайомили зі свіжим перекладом віршів одного тодішнього класика українського соцреалізму російською мовою і попросили оцінити. Рильський зауважив: «Перевод с малорусского на еще менее русский...»

На цих літературних читаннях виступали не лише патріархи, а й молодші поети — Рауль Чілачава, Анатолій Качан, Олег Орач, Іван Андрусяк, і знову поверталися до теми «спадщини», й відзначали, що спадщина Рильських — це скарбниця, з якої можна брати справжні цінності для розбудови держави, але чи можна будувати словом там, де все руйнується ділом, і де напівзруйноване навіть книговидання — останній прихисток Слова? Отак і завершилася чергова «Голосіївська осінь», на перетині тем божественних і земних.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

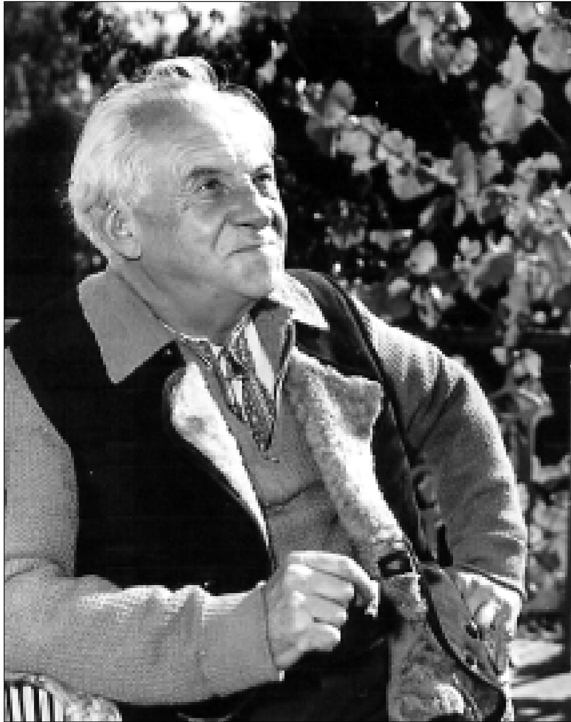
Фото з архіву «ГУ».

Діти кольору індіго, відгукніться...

Шкільний дзвоник нагадав про старі-нові проблеми: які зерна засіяти в дитячі голови, щоб вони згодом проросли добрими плодами? Щойно прийнято доктрину національної освіти XXI століття, яка покликана дати відповідь на це запитання. Чимало столичних шкіл стали експериментальними майданчиками нових технологій. А як за доктрин і експериментів почуваються діти? Про це розмірковує в розмові з кореспондентом «Голосу України» начальник Головного управління освіти і науки Києва Борис ЖЕБРОВСЬКИЙ.

— Борисе Михайловичу, ви маєте репутацію чиновника «без краватки», тобто людини не зашореної педагогічними догмами, яка охоче підтримує нові форми освіти. Однак і на новинку можна впійматися, мов на гачок. Мої приятелі, до слова, віддали десятирічну доньку в приватну школу. Там, здавалося б, —найкращі умови: невеликі класи, всебічна увага. А дитина «не вписалася»: рік проплакала, а потому повернулася в звичайну школу і вчиться із задоволенням, успішно. Виходить, пошук «своєї» школи відбувається наосліп?

— Батьки справді непоінформовані, і я мушу зробити закид на адресу засобів масової інформації. Щоправда, одна із центральних газет має репортера, колишнього вчителя за фахом, котрий спеціалізується на ... криміналі в системі освіти. Бігає й випитує, що де трапилося. А в нас трапилося те, що освіта, схоже, державі не потрібна, дарма, що прийнято доктрину розвитку освіти, розраховану на 25 років. Через чверть століття вже ніхто із авторів доктрини ні за що не відповідатиме, а людство піде вперед. Горизонти, які ми окреслили в доктрині, через 5 років застаріють. До прикладу. Ми дуже мало робимо для комп'ютеризації, а цивілізований світ давно забув, що таке інформаційна революція. Ми говоримо про інформаційне суспільство, а воно вже — постінформаційне. Основною наукою XXI століття визнано біологію. Вона визначатиме майбутнє: матимемо людину духовну чи біоробота? Хто сьогодні вивчає біоенергетичні впливи у взаєминах: учитель—учень, учень—учень?

На жовтень ми запланували колегію Головного управління освіти і науки, де розглянемо весь аспект проблем, пов'язаних з біологією і природодослідництвом загалом. Запросимо викладачів — практиків, учених. Нині в Києві немає жодної школи, яка спеціалізувалася б на біології, 80 відсотків орієнтуються на вивчення іноземних мов.

— Дозволю собі репліку з приводу — як мама школярки. Підручники з біології за 7—8 класи — це щось несусвітнє. Самі вчителі кажуть, що вони орієнтовані на студентів третього курсу медичних закладів. Але ж хтось давав добро на такий підручник! Ми говоримо про подальший розвиток людства, а тим часом конкретна дитина, повернувшись із школи, падає від утоми...

— Бо досі незрозуміло, що суспільство замовляє освіті? Дитина закінчує школу і не знає, як допомогти собі і близьким, не знає свого організму, своєї здатності до певного напряму в освіті. Росія заявила, що цього навчального року інформаційно-комунікаційні технології вивчатимуть уже з 2-го класу. І ми в Києві також підготували підручник для 1—4-х класів «Сходинки до інформатики». Хочемо провести експеримент для п'ятдесяти шкіл столиці. Ми вивчали європейський досвід, маємо фахівців, які цим займатимуться. Нам докоряють: якщо кожен регіон почне створювати підручники... Та не почне, бо надто це складно і дорого. На цей проект Київрада виділила півтора мільйона гривень. Якщо в загальноукраїнському масштабі поки що не можемо впроваджувати новацій, то почнемо з регіону чи окремої школи. Чим позиція нашого управління і моя особиста відмінні від загально визначених? Вважаємо, що настав час подякувати Коменському за класно-урочну систему. Однак, вдосконалюючи її, маємо напрацьовувати інші. Освіта майбутнього буде індивідуальною. Тобто для кожної дитини — своя програма. У світі є вже такі школи, які намагаються відпрацьовувати технології навчання поза класно-урочною системою. Я бачив такі в Данії, США, Англії, Ізраїлі. Це — страшенно дорого, поки що — хаотично, важко зрозуміти, хто чим займається. І все-таки, за цими школами — майбутнє. Сім років тому ми також вирішили створити в Києві школу індивідуального навчання. Назвали її «Школою екстернів». Не думали, що вона здобуде таку популярність. Туди почали приводити не лише тих, хто психологічно чи інтелектуально переріс класно-урочну систему. Учнями стали й діти, що по сім років до школи не ходили, і такі, що можуть у 15 років завершити середню освіту, і такі, що повернулися з-за кордону і хотіли швиденько отримати атестат. Школа невелика — близько 300 учнів. Працює в режимі консультацій, за індивідуальними програмами, хоча є й загальні лекції. Донині вона діяла в Голосіївському районі міста, тепер має статус міської, а отже — буде інше фінансування. Згодом збиратимемо дітей, що наділені так званим космічним мисленням. До речі, в світі вже прижився термін «діти кольору індіго». Чому їх так називають? Бо є припущення, що від кольору аури залежить зв'язок людини з Космосом. Таких дітей уже багато. Вони намагаються пробитися, самореалізуватися. І ніхто не знає, що з ними робити... — А з перефразую вашу репліку на запитання: що все-таки робити з такими дітьми? І як їх, зрештою, розпізнати? Хіба не знаємо випадків, коли видатних учених в дитинстві вважали розумово відсталими, а вони виросли геніями...

— Свого часу в нашому НДІ психології був доктор наук, який видав збірники з тестування для першого класу. Більш як десять років тому розпочалася хвиля такого тестування. Коли під час прийому до музичної школи перевіряють слух, — це зрозуміло. Але хто може взяти на себе відповідальність і визначити: шестирічна дитина є дурником чи генієм? Під прикриттям тестів нерідко обирають не учнів, а батьків — багатих, впливових. У Києві діють інституції, які пропонують тестування за тою чи тою шкалою. Це певною мірою також шарлатанство. Сьогодні маємо величезну проблему із психологічним забезпеченням навчального процесу. Психологів дуже мало, та й ті вчилися за радянськими підручниками, котрі не враховують нових реалій життя. А тому треба дуже уважно дивитися, чи самі вони не потребують допомоги.

— Що пропонуєте навзамін?

— Ми створили Київський міський педагогічний університет. У його структурі є, зокрема, центр практичної психології і соціології, який аналізуватиме все те, що пропонує ринок послуг у цій сфері. Діятиме також центр моніторингу якості навчання. Адже сьогодні ніхто не може визначити: ця школа або цей учитель дають якісні чи неякісні знання? Деякі газети за телефонними дзвінками намагаються визначити рейтинг тої чи тої школи. У Англії це роблять простіше. Там королівський інспектор приходить до школи і дає державні тести. Про їх результати інформують лондонські газети, отже, батьки школярів можуть зорієнтуватися і обрати навчальний заклад. Ми спробували зробити те саме в Києві. Але не через тести — їх у нас просто нема, а з допомогою звичайних контрольних робіт з усіх предметів під час фронтальної перевірки одного з районів. Результати були вражаючі. Практично всі учні написали контрольні на п'ятірки (за старою шкалою). Бо кожний учитель вважав, що оцінюють не учнівські, а його знання. Та ще й у газеті оприлюднять ці відомості. З нашим менталітетом такий експеримент неможливий. Саме це і є проблемою моніторингу якості, над якою ми працюємо. Коли мене запитують, куди віддати дитину, я раджу: для початкових класів варто обрати вчительку, яка виховала не одне покоління. А з п'ятого класу вже треба визначатися. Маємо в столиці певний спектр навчальних закладів — державних і приватних, які репрезентують різні європейські методики. Ми вважаємо, що треба дати можливість обирати.

Свого часу в журналі «Нова освіта України» ми порушили проблему тіньової освіти. Коли кажуть, що 100 відсотків випускників якоїсь школи вступають до вузів, маємо знати, чия це заслуга. Іноді — репетитора за кошти батьків. Ми вивчили систему репетиторства і гувернантства, яка розвинулася і напрацювала певні цікаві методики. А тоді створили асоціацію фахівців індивідуального навчання (АФІНА). Провели конференцію «Вивчення іноземних мов у дошкільному віці», на котру запросили тих, хто «підпільно» працював репетитором. «Тіньовикам» довелося легалізуватися і це також величезний резерв поліпшення якості освіти. Сьогодні київські школярі вивчають 24 іноземні мови, і в майбутньому прагнутимемо не обійти увагою жодну з європейських мов.

— Не так давно й українська мова була в Києві ... «іноземною».

— Ми виважено перевернули піраміду. Свого часу 92 відсотки київських школярів навчалися російською мовою, тепер — навпаки. Це непросто було зробити, бо одні звинувачували мене в тому, що я «знищую російську мову», другі — називали «братом москалів». Нині від політично-поверхового сприймання цієї проблеми треба переходити до усвідомлення еко-філософсько-органічного визначення мови. Київ має бути столицею української мови, і треба захищати інтереси передусім тих, для кого рідна мова є органічною, тобто формою існування духу, ментальності. Скажімо, гумор. Він найбільше відтворює ментальність — його неможливо перекласти. Те, над чим сміються українці, інші не зрозуміють.

— Насамкінець пропоную вам, Борисе Михайловичу, разом усміхнутися над бувальщиною із життя. Один колега свого часу навчався в Кременецькому педучилищі. Якось викладач теормеханіки прийшов на лекцію дуже знервованим, бо улюблена команда київського «Динамо» раз у раз програвала. Сказав, що конче мусить виставити шість двійок і запропонував, щоб учні самі визначили, кому вони мають дістатися. І майбутні педагоги розв'язали задачу: виставили двійки тим, кому не загрожувало відрахування чи позбавлення стипендії, тобто сумлінним учням. Справедливо, чи не так? Усе одно навкруги весна буяла і хлоп'ячі голови були заповнені аж ніяк не теормеханікою, а зовсім іншим. Зрештою, всі згодом стали гарними учителями-практиками. Дякую за розмову, хоча... я так і не зрозуміла: як же знаходити дітей «кольору індіго»?

— Не хвилюйтеся, вони самі постукають у двері...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Київ—Львів.

Фото автора.

P. S. Борис Михайлович дозволив сфотографувати його без краватки. Зате неодмінно на тлі кактуса, що розцвів саме того дня. Зазвичай кактус щороку дарував свою одноденну квітку 6 серпня, на Бориса і Гліба. Цього разу він «порушив регламент» і розцвів пізніше. Бо образився на господаря, який тимчасово передав вазона іншим. Таке утнула безмовна квітка. А що казати про юних Homo sapiens...

РЕАЛІЇ

«Майстри мистецтв — дітям»

Мистецьку благодійну акцію з такою назвою напередодні відкриття нового театрального сезону розпочала Кіровоградська обласна філармонія.

Протягом двох тижнів художні колективи закладу культури побувають у гостях в учнів інтернатів і загальноосвітніх шкіл, у дітей-інвалідів. Завершиться акція наприкінці жовтня великим концертом тутешніх митців та бенефісом солістки філармонії, народної артистки України Раїси Валькевич.

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

З дипломом — надійніше

На 9 відсотків збільшилася протягом двох останніх років кількість спеціалістів з вищою освітою у трудових колективах Вінниччини. З'ясувалося, найвищі вимоги до кадрів висувають керівники підприємств з приватною формою власності: у таких колективах від 80 до 90 відсотків провідних фахівців мають вузівські дипломи. Тоді як в аграрному секторі лише кожен десятий спеціаліст закінчив вищий навчальний заклад. Високий освітній рівень у колективах навчальних і медичних закладів.

Порівняно з чоловіками жінки відповідальніше ставляться до здобуття освіти. Так, із кожних ста трудівниць 25 мають середню спеціальну, а 19 — вищу освіту. У чоловіків цей показник нижчий: відповідно 14 і 16. Як пояснюють опитувані, з дипломом більше шансів утриматися на роботі навіть під час скорочення штатів.

Підвищенню освітнього рівня кадрів сприяє також збільшення кількості навчальних закладів: здобути вищу освіту нині можна і в обласному, і в багатьох районних центрах. Щоправда, кращі знання, визнають експерти, мають випускники класичних вузів. Цей чинник, до речі, також враховують роботодавці.

Віктор СКРИПНИК.

Покинуте майбутнє

Біль буває різним. І таким: дивишся на дитину і відчуваєш свою провину. Хоча малюк не твій. І батьківського обов'язку перед ним у тебе немає. І взагалі, ніхто не повинен відповідати за чужі помилки. Але десь там, у глибині душі, заниє, заболить і виходить назовні солоною сльозою. Шкода всіх дітей, не тільки своїх. Особливо, коли їх кидають.

На Луганщині кількість покинутих дітей зростає. Одним із показників розвитку цієї небажаної тенденції може служити будівництво ще одного будинку дитини. Другого в області. Лотиківський дитячий будинок, в якому сьогодні перебуває до 120 дітей, приймати вже не може, тому частина малюків після пологових будинків залишається під опікою лікарів дитячих лікарень. Це неофіційні дані. А за офіційною статистикою, порівняно з 1998 роком кількість дітей, які виховуються у дитбудинках, інтернатах та будинках дитини, збільшилася на 35 відсотків. Головні причини, з яких дітей залишають у пологових будинках, — дві. У першому випадку йдеться про патології новонароджених, другою причиною лікарі називають соціальну. Втім, ці два чинники так залежать один від одного, що окремо розглядати їх не можна.

Під час підготовки цієї публікації мені довелося провести маленьке дослідження. І ось яких висновків я дійшла. Помилково вважалося, що новонароджених у пологових будинках залишають, як правило, наївні 17—18-річні дівчата, приховуючи плід кохання, що не склалося. Картина, з'ясовується, зовсім інша. Найчастіше від немовлят відмовляються самітні жінки, які досягли цілком зрілого віку — від 30 до 35 років. Одні свій вчинок пояснюють соціальним становищем, яке зводиться до того, що вони не зможуть утримувати своє чадо. Інші нічого не пояснюють. Приходять до пологового будинку без документів і за кілька днів таємно зникають, залишивши малюка під опікою лікарів. Але і в цьому випадку відмова від дитини цілком пояснюється поганим матеріальним становищем матері.

До речі, раніше без «відмовного» документа матері дитину важко було оформити на усиновлення. Сьогодні ця процедура спрощена: законне право оформити заяву про відмову відніні мають адміністрації пологових будинків. Аби тільки знайшлася сім'я, яка б захотіла взяти малюка на виховання. З цим сьогодні складно. Не всім щастить так, як двом дівчинкам, знайденим прямо на вулиці. Над ними взяли шефство працівники луганської міліції. Доки маленькі перебували в дитячому відділенні лікарні, міліціонери опікали їх, а потім знайшли і хороших прийомних батьків. Одна з дівчаток, Катюша, одразу знайшла двох тат і мам. Другими, хрещеними, батьками для неї стали начальник обласного управління УМВЦ в Луганській області Григорій Єпур і підполковник міліції Валентина Кременчуцька.

Як розповідають люди старшого віку, раніше, щоб усиновити дитину, доводилося ставати в чергу і чекати не один рік, доки знайдеться породілля, котра відмовиться від свого дитяти. За радянських часів навіть у такій благородній справі, як усиновлення, існував блат. Бажаючих мати прийомних дітей було багато, а відмов від новонароджених — мало. Сьогодні все навпаки. Головних причин знову-таки дві: перша стосується соціальних питань, друга — стану здоров'я дитини. Ось як пояснила свої сумніви з приводу усиновлення одна моя знайома бездітна сім'я.

— Матеріально ми забезпечені, дитина ні в чому не відчуватиме нестатків. Хорошу освіту ми теж можемо дати. Тут проблем немає. Вони в іншому. Припустімо, ми візьмемо дитину, а через кілька років вона виявиться дебілом або в ній проявляться гени непутящого батька. Адже таке вже траплялося. Кажуть, що сьогодні майже всі діти народжуються з патологією. Візьмеш таку дитину, а потім все життя мучитимешся.

Головний спеціаліст обласного управління охорони здоров'я з педіатрії Валерій СОМОВ підтвердив:

— Так, 80—85 відсотків дітей з'являються на світ нездоровими. Для нашої області характерна перинатальна патологія у новонароджених. До двох місяців покинутий малюк перебуває в дитячому відділенні лікарні, і лікарі стежать за його здоров'ям, а потім його передають до Лотиківського будинку дитини. Отже, протягом двох місяців малюка підліковують, якщо він хворий, і ретельно обстежують, якщо в цьому є потреба. Я розумію людей, котрі побоюються, що у прийомного сина чи доньки з часом можуть проявитися негативні якості справжніх батьків чи, ще гірше —психічні відхилення. На жаль, генної діагностики ми не проводимо. Це дуже дорога і складна процедура, яка під силу тільки окремим закладам нашої країни. Що ж до психічних захворювань, то ступінь недорозвиненості можна визначити тільки після п'яти років.

Виходить, щоб не ризикувати, не помилитися у виборі, треба усиновлювати дитину після п'яти років? Але саме діти цього віку найменше затребувані, а точніше — не затребувані зовсім з боку українських батьків. Іноземці до питання усиновлення дітей — наших, українських — підходять інакше. Цікавий навіть сам критерій, за яким вони обирають малюка. Наші громадяни звертають увагу на вуха, очі і ноги, якщо це дівчинка, вивчають медичну картку, цікавляться батьками. А іноземці беруть того, хто до них пішов. Не має значення: красива дитина чи ні, шкутильгає чи у нього має бути гарна статура. Незважаючи на те, що пріоритет усиновлення сиріт в області мають українські громадяни, кількість дітей, усиновлених іноземцями, щороку зростає, а кількість тих, хто виховується прийомними батьками нашої країни, навпаки, знижується. 1999 року, наприклад, тільки десять зарубіжних сімей взяли на виховання наших дітей, а в 2001-му таких було вже 16. Бажання усиновити дитину в 1999 році виявила 141 українська сім'я, а торік кількість таких сімей зменшилася майже на 30.

Причинами такого становища фахівці називають бажання українських громадян усиновлювати тільки здорових і, як правило, новонароджених дітей. Тоді як здорових дітей майже немає. Із 49 малюків Луганського дитячого будинку № 1, що підлягають усиновленню, тільки десять такі. Схожа ситуація і в інших дитбудинках. У регіональному банку даних на обліку перебувають 119 дітлахів до трьох років із Лотиківського дитячого будинку, 108 з них — хворі. Тим дітям, яких нові батьки відвезли за кордон, можна сказати, повезло. В усякому разі, їх там виліковують. Підстави так вважати є.

У відділі опіки й опікунства обласного управління освіти і науки мені показали кілька фотографій дівчинки, яку вдочерили американські батьки. На перший знімок просто неможливо дивитися без болю. Маленька народилася з «заячою губою» і «вовчою пащею». Вона не могла повноцінно отримувати їжу, і це зробило її дистрофіком. Страшна картина, повірте. На інших знімках, уже зроблених в Америці, дівчинка зображена до операції і після. А ще на одному ми побачили симпатичну дівчинку, у якої не залишилося й сліду від колишньої потворності. Її прийомна мати Мінді зробила все, щоб донька була здорова й життєрадісна. І якби вона її не забрала, дівчинка навряд чи вижила б. До речі, Мінді усиновила одразу двох вихованців Лотиківського дитбудинку.

Пам'ятаю, свого часу у ЗМІ була порушена проблема усиновлення українських дітей іноземними громадянами і обговорювалася версія, що їх використовують для медичних цілей.

— Цього не може бути, — завірили у відділі опіки й опікунства. Дитину, яка була усиновлена через Центр усиновлення в Києві, обов'язково ставлять на консульський облік у тій країні, до якої була вивезена, і до 18 років зберігає українське громадянство. Крім того, співробітники консульства перевіряють умови життя і виховання дітей у прийомній сім'ї, опитують сусідів, родичів. Раз на рік батьки пишуть звіт про виховання дитини, незалежно від її віку. Випадків розірвання усиновлення або пригнічення прийомних дітей по Луганській області поки що не було.

* * *

Згідно з Конституцією України демократичне і правове суспільство, яке ми сьогодні будуємо, орієнтується на дитину як на найвищу цінність країни. Це й пріоритет, і головний інтерес держави. Я не оцінюватиму роботу з соціально-правового захисту дітей, яке провадиться в Луганській області на державному рівні. Це тема окремої розмови. Я — про інше. Про те, що проблема покинутих дітей гостро стоятиме доти, доки не стане спільним болем нашої нації, коли ми вирішуватимемо її самі, без іноземців.

Алла АНТИПОВА.
Фото автора.

СВІТЛИМ РЯДКОМ

Сонячний дім

«Школа починається з любові» — девіз Черкаської школи № 28.

Цими днями їй виповнюється 20 років, що майже вчетверо менше, ніж мені — батькові її колишнього учня. Уже потім в його житті були університет ім. Т. Г. Шевченка і Києво-Могилянська академія, а також здобута професія журналіста. Та цього могло не бути, якби свого часу його не зігріли душевним теплом і материнською турботою педагоги.

Річ у тім, що коли моєму Васильку йшов восьмий рік, ми залишилися вдвох. Я ще не був пенсіонером, працював з ранку до вечора, а син — у школі, де вчителі наповнювали його серце і голову знаннями, духовним багатством і людяністю. Школа тоді була для нього другою рідною домівкою.

До кінця свого життя я буду пам'ятати його чудових учителів-наставників: колишнього директора школи Супрун Зінаїду Пилипівну, класних керівників — Чаус Ларису Андріївну, Северинову Ірину Михайлівну, Ковальчука Олександра Антоновича, вчителів — Казміна Володимира Анатолійовича, Король Марію Володимирівну, Пахно Зою Василівну, Бикову Валентину Тимофіївну, Обліцову Галину Вікторівну...

Кожного першого вересня я ходжу на лінійку, щоб подихати життєдайним шкільним повітрям, подивитися на малюків і випускників. А ще — щоб поспілкуватися з учителями мого сина.

«Вчитель — совість народу, чиста, як джерельна вода криниці», — так сказав великий вихователь і педагог Василь Сухомлинський про своїх колег.

На мій погляд, серед професій найважливішими є професії хлібороба, вчителя, лікаря і будівельника. Але серед них професія вчителя найголовніша. Адже без нього не було б ні лікаря і будівельника, ні поета і композитора, ні службовця і вченого. Як кажуть люди: «Без учителя не було б і приятеля».

Днями розмовляв з директором школи Тетяною Скорик, яка працює тут десять років, а директором — понад вісім. Переконався, що чутки про Тетяну Андріївну, як про учителя і директора від Бога —справедливі. Вона справді живе школою і учнями. Батьки хотіли бачити її лікарем, але вона сказала: «Тільки вчителем!» І стала ним.

Які досягнення школи за період активного творчого життя?

За 20 років путівку в життя отримали 2454 дев'ятикласники і 1732 одинадцятикласники. Вони працюють нині лікарями, вченими, вчителями, журналістами, робітниками, а основне — вони стали людьми найвищого гатунку.

Сьогодні в школі навчається 1250 учнів, немає більше других і третіх змін. Старанням керівництва школа розширилася. Тут працюють 12 вчителів з дня заснування закладу...

Зазирнімо в класи.

У кабінеті історії стенди, що розповідають про Велику Вітчизняну війну, визволення Черкас від фашистських окупантів. А ось томи «Книги пам'яті України». Понад 150 тисяч колишніх воїнів Черкащини загинули в тій війні. Їх імена в цих книгах. Учні обережно і благоговійно беруть у руки святі томи про подвиги і смерть, і з хвилюванням шукають імена своїх дідусів і прадідусів.

У читальному залі, крім підручників, художніх творів українських класиків, діти можуть почитати Конституцію Пилипа Орлика, сьогочасну Конституцію і навіть Книгу рекордів Гіннесса.

У школі регулярно проводяться конкурси: «Вчитель року», «Класний керівник року», «Кращий кабінет року».

До речі, кращим кабінетом фізики в області визнано кабінет фізики школи № 28. Проводяться конкурси і серед учнів.

«Альманах дитячого літературно-творчого гуртка «Перші ластівки» (керівник — Лариса Журенкова) містить 150 віршів 42 учнів і семи вчителів. Він відкривається гімном рідній школі, який написала директор...

Школа відома не тільки на Черкащині, а й далеко за її межами. Своїми призерами конкурсів, турнірів, оглядів, олімпіад.

Адміністрація плідно працює з батьківським комітетом, який надає велику допомогу не тільки у вихованні дітей, а й в ремонті шкільних приміщень.

Проблеми в цій школі, як і в усіх — надзвичайно низька зарплата і невчасна виплата.

У розмові зі мною Тетяна Скорик сказала мудрі слова: «Вчителі нашої школи ніколи не забувають, що перед ними за партами сидить наше майбутнє».

Воістину так.

Василь КУЧЕРЕНКО,
голова ради обласної організації ветеранів.

Черкаси.

Фото з архіву «ГУ».

СЕЛО

Останні дні збанкрутілого «Побуту»

Куликівські побутовики, працюючи без зарплати, заборгували бюджету 246 тисяч гривень

У зовнішньо красивому двоповерховому приміщенні ЗАТ «Куликівське виробничо-комерційне об'єднання «Побут» майже відсутні ознаки колись кипучої роботи. На другому поверсі пусткою стоїть великий цех індивідуального пошиття одягу, інші виробничі кімнати — під замком. На першому — зачинені перукарня, фотоательє. У невеличкій кімнаті — кілька швачок. Ще у дворі є приміщення, де роблять вінки та ремонтують взуття. Центральний будинок через брак коштів не опалюється, а тому й ніхто не хоче орендувати вільні площі.

Запитувати, чому тут сидять без роботи, зайве. Почуєш невеселу відповідь: «А навіщо ми здалися? Тепер поїхав на базар у Чернігів чи зайшов у магазин ношеного одягу і — будь ласка, навіщо щось шити. Хіба що щось не підійшло — тоді до нас...».

Запитувати про гроші навіть незручно

— Приблизно одинадцять років не платять, — розповідає Ольга Борщан. — Синові — двадцять, а виріс без маминих грошей...

— Чого ж ви ходите на роботу?

— Дають, бува, у рахунок зарплати продукти, одяг. А головне — довідку на субсидію. Без неї спробуй за газ розплатитися.

— Перукарка не працює?

— Та вона ще прийде... А досвідчені перукарки організували свій салон.

— Ви б теж так вчинили.

— Ой, ми не здатні щось самостійно рішати. Краще, щоб хтось нами керував. Так ми і на зборах вирішили.

Єдина майстер з ремонту взуття Тетяна Уланович теж такої думки:

— У Куликівці є чоловік, який ремонтує взуття. Проте я сама без колективу якось боюся... Це ж податки треба платити, вести бухгалтерію. Навіщо мені все це?

Голова правління ЗАТ «Куликівське ВКО «Побут» Ольга Халімон у розмові змалювала ще похмурішу картину нинішніх реалій побуткомбінатівців: з колишніх 140 працівників нині у ньому числиться 45, та й ті здебільшого не завантажені, працюють до 11—12 години. Їхній баннопральний комбінат практично припинив діяльність. Послуги на прання дорогі. Баня працювала б, але через те, друге, стоїть на замку. Невигідно її нагрівати!

— Побутові послуги і в кращі часи були збиткові, — продовжує голова правління, — а нині тим паче. Жодної допомоги ми не одержуємо. Хоча, я вважаю, це проблема населеного пункту.

— А комплексні приймальні пункти на селах ще є?

— Деінде збереглися. Це наші працівники. Одна біда — як до них доїдеш? Невигідно посилати в село машину. Хоча й їздимо. Привозимо ритуальні вінки, забираємо в ремонт взуття.

Пробував «Побут», аби вижити, зайнятися комерцією, але ця справа для нього завершилася плачевно: Чернігівська міжрайонна ДПІ, зробивши перевірку, виставила ЗАТ суму донарахувань до бюджету разом зі штрафними санкціями 246,3 тисячі гривень! Це тоді, як торік куликівські побуткомбінатівці заробили лише 60 тисяч гривень! Де ж узялася така карколомно-вбивча цифра?

Зустрівшися з начальником Чернігівської міжрайонної державної податкової інспекції Василем Шолохом, я висловив свої сумніви з цього приводу. Проте невдовзі мене переконали, що згадана цифра не з неба впала. З'ясовується, «Побут» у попередні роки завдяки співпраці з однією фірмою, сліди якої тепер не можна знайти, здійснював значну оптову та роздрібну торгівлю алкогольними напоями без наявності ліцензії та з порушеннями правил торгівлі, проводив псевдооперації.

Податківців насторожило, що за три роки товарооборот підприємства сягнув 1 мільйона 200 тисяч гривень, а в бюджет за цей час було сплачено лише 1300 гривень. У червні цього року місцевий суд Куликівського району за постійну несплату ПДВ та інших платежів до держбюджету судив двох бухгалтерів «Побуту» — Валентину Казнадій та Наталю Дзюбу, які отримали по п'ять років позбавлення волі з відстрочкою покарання і заміною його іспитовим терміном.

...Ольга Халімон щиро зізналася, що очікує з нетерпінням, коли через кілька місяців вийде на пенсію, бо вже немає сили боротися з труднощами. За борги, несплату штрафних санкцій побуткомбінат невдовзі буде виставлений на продаж. Я здивувався, але цієї процедури навіть очікують рядові робітники. Вони сподіваються, що їх зареєструють на біржі і відтак матимуть якийсь рік наданий мінімальний заробіток. Можливо, цей процес і не треба розтягувати в часі, аби новий власник, придбавши приміщення «Побуту», вдихнув нове життя у побутову сферу Куликівки та району.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Куликівка
Чернігівської області.

На знімках: швачки (зліва направо) Ольга Борщан, Юля Оснач, Тамара Пилипенко біля приміщення побуткомбінату; майстер з ремонту взуття Тетяна Уланович.

Фото автора.

З ПОШТИ

Скривдили за мозолі

Розпаювали в нас землю, а мене обминули. Мовляв, не був членом колгоспу. А я з цього господарства в 1943 році пішов на фронт. Повернувся — трудився на різних роботах і посадах. Після навчання в культпросвітучилищі завідував клубом, але з колгоспом зв'язків не поривав. Часто відкликали — то працював завфермою, то головою ревізійної комісії. Після виходу на пенсію, де ж, як не в нашому господарстві, я набивав мозолі цілих 14 років?

Мені — 76, учасник бойових дій. Живемо з дружиною сутужно, не маємо й зернини курці сипнути. А звідки воно візьметься, коли землею обділили?

Найобразливіше те, що люди, котрі лише рік працювали в колгоспі, паї одержали. Мені ж підставу для відмови знайшли таку: заяву на вступ до колгоспу не подавав — значить, не є його членом. А я гадаю так: не подавав — тож не вибував. А про те, що весь вік у тутешньому господарстві пропрацював, знають мої односельці.

Василь ПОПОВИЧ.

Хейлівщина
Чорнухинського району
Полтавської області.

КОНКУРС

Глухий кут

В глухий кут нас загнали реформи:
Сапка, вила, лопата й граблі —
Це вся техніка для хлібороба,
Щоб країні ростить врожаї.
От і гнемось з світанку до ночі,
Мозолі кров'яні на руках...
Тільки й всього на цім білім світі,
Що ми маємо власний свій дах.
Сільська праця нічого не варта,
Молоко вже дешевше за квас,
Бо чиновники рангів найвищих
Повернулись спиною до нас!
Ми відвикли вже книги читати,
Пісні, парки, музеї — пусте,
Бо запряжені в ярма і тягнем...
Влаштували життя нам таке.

Рядки з твору Павла ПОЛОЗЮКА.

Городське Коростишівського району
Житомирської області.

ПЕРСПЕКТИВА

Очікується ще один податок. На медицину

Медичним працівникам на селі доведеться тугіше затягувати паски. Проект бюджету на наступний рік, у разі його прийняття, призупинить дію статті про безоплатне користування ними квартирою з опаленням й освітленням. Сильний удар для кишень, якщо зважити на доволі мізерну зарплату медперсоналу. Навіть по галузі в середньому вона становить 241,2 гривні на місяць. Водночас кількість людей у білих халатах на селі поволі зростає: нинішнього року сюди направлено 63,5 відсотка випускників медичних вузів.

З'ясувалося, такий бюджетний крок МОЗ не надто засмутив. Міністр Віталій Москаленко закликав розглядати це питання в контексті політики держави. «Якщо прийнято рішення ліквідувати деякі пільги і переводити їх на фінансування окремих осіб у грошовому виразі, то МОЗ не може бути проти... У медичній галузі буде зроблено, як і в державі. Та й ціну цього питання знаємо — не дуже велика сума...». Досі, повідомив Віталій Москаленко, на оплату вищезгаданої пільги витрачалося 80 мільйонів гривень бюджетних асигнувань річно, а користувалися нею 128,2 тисячі медичних і фармацевтичних працівників, які проживають у сільській місцевості.

Альтернативою, поінформували в міністерстві, може вважатися збільшення видатків у місцевих бюджетах на оплату праці — на 12 відсотків порівняно з минулим роком. З них три проценти (102 млн. грн.) піде на доплату тим, хто отримує заробітну плату, меншу від мінімальних 165 гривень. Решту — 307 мільйонів гривень — обіцяють спрямувати на підвищення заробітної плати фахівцям — лікарям, середньому медперсоналу та спеціалістам з немедичною освітою. Таких у країні —756 тисяч.

Велику надію у питанні фінансового оздоровлення галузі в МОЗ покладають на обов'язкове державне соціальне страхування. За зразком більшості країн Західної Європи. Проект закону незабаром розглядатимуть народні депутати у третьому читанні. Фактично пропонується запровадити для громадян ще один податок — на медицину. Чи зможуть сплачувати його ті самі сільські медики або вчителі? Чи не погіршить запровадження додаткового податкового преса матеріальне становище найнезахищеніших верств населення? Віталій Москаленко впевнений: якщо буде запроваджено таке страхування, «і селяни, і не селяни повинні платити за свою допомогу. Інша річ — яку суму платити. Треба проаналізувати і щорічно затверджувати цей граничний податок. Нема чого просто сидіти і чекати від держави, яка й сама не надто багата, якісної і доступної медичної допомоги».

Фото з архіву «ГУ».

Утім, не можна сказати, що в Міністерстві охорони здоров'я проектом головного фінансового документа задоволені на всі сто. Там пропонують «поповнити» документ кількома пропозиціями. Збільшити, приміром, видатки на придбання медикаментів для закладів охорони здоров'я місцевого підпорядкування, на фундаментальні та прикладні дослідження, на виконання наукової частини державних програм.

Іван ЛАЗНЮК.

Справа «молочних братів»–2

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

Восьмого червня цього року наша газета розповідала про факти антиконкурентних дій кількох молокопереробних підприємств Вінницької області. Їх викрили працівники територіального відділення Антимонопольного комітету України. Нагадаємо: йшлося про звичайнісіньку змову молочників у встановленні закупівельних цін на молоко. Навесні та влітку нинішнього року в області не раз знижувалися ціни на закупівлю молока для його промислової переробки: з 65 до 35 копійок за літр. Характерно, що в роздрібній торгівлі вартість продукції молокопереробних підприємств залишалася незмінна.

Диктувала селянам ціни група молочників у складі керівників восьми підприємств. Об`єднавшись у своїх діях, вони домінували на ринку заготівлі молока: сукупна частка покриття ринку цих суб`єктів господарювання становила 48,3 відсотка. Це призвело до усунення конкуренції між молокозаводами на ринку закупівлі молока. Крім того, такі дії негативно позначилися на виробниках сировини — вони недораховувалися можливих прибутків. За словами керівника територіального відділення АКУ у Вінницькій області Павла Довгалюка, така поведінка суб`єктів господарювання — пряме порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

— Дуже непросто було довести такі факти, — каже П. Довгалюк. — Для цього нам довелося звернутися по допомогу навіть до управління СБУ у Вінницькій області. Тільки за результатами спільних розслідувань і досліджень маємо, зокрема, письмові пояснення та свідчення посадових осіб. Керівники молокопереробних підприємств справді періодично проводили зустрічі, на яких узгоджували свої дії на ринку. Одна з них відбулася 27 лютого цього року в приміщенні адмінбудинку ВАТ «Вінницямолоко». Результатом розмови молочників стала нова ціна на закупівлю молока: з 1 березня нинішнього року вона знизилася на 15 копійок за літр (з 65 коп. до 50 коп.). Крім того, молочники «поділили» між собою зони заготівлі молока...

На перший раз «змовники» обійшлися штрафом — адмінколегія територіального відділення АКУ у Вінницькій області визначила його в загальній сумі 13200 гривень (відповідну частку мало внести кожне підприємство — ВАТ «Вінницямолоко», Вінницький молокозавод, Барський завод сухого знежиреного молока, Жмеринський, Тульчинський та Ямпільський маслосирзаводи, а також Хмільницький завод сухого знежиреного молока).

Під час обговорення питання на колегії дехто з відповідачів погрожував зверненням до суду. Однак, стверджує П. Довгалюк, цього не було зроблено: надто ретельно підготували документи. Визначену суму штрафу сплатили всі, крім двох, підприємств. Враховуючи їхнє складне становище, уточнює співрозмовник, на прохання керівників, ми продовжили термін внесення коштів до кінця нинішнього року. До речі, за словами П. Довгалюка, відділення розпочало вивчення поведінки суб`єктів господарювання на ринку заготівлі м`яса. За попередніми даними, окремі з них також вдаються до порушень антимонопольного законодавства.

За повідомленням прес-служби АКУ, дослідження антиконкурентних дій на ринках заготівлі молока вирішено провести в інших регіонах держави. Нині тривають перевірки в Івано-Франківській, Чернігівській та Житомирській областях. В останній, зокрема, також виявлено узгоджені дії окремих сільських рад та одного з молокопереробних підприємств. За цим фактом, повідомив голова АКУ Олексій Костусєв, розпочато розгляд п`яти справ.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Коли тваринництво рентабельне

Уроки однієї регіональної виставки–аукціону племінних тварин

ПЕРСПЕКТИВА

На Одещині вже стає традицією щоосені влаштовувати доволі представницькі — за участі сотень експонентів і тисяч відвідувачів — виставки-аукціони племінних тварин. Пройшла така й нещодавно. Одні привезли сюди тварин, аби продемонструвати, на що здатні, другі — приїхали те побачити й, по можливості, таку худобу придбати для себе. Ну а коли купівля не по кишені, то хоча б повчитися, як варто господарювати, щоб не нарікати: е-е, к бісу те тваринництво — жодного від нього зиску, самий клопіт.

Що ж, клопіт справді чималий. А ось щодо зиску — все залежить від господарювання. Взяти молочне виробництво: той, хто прирівняв корову, за продуктивністю, до кози, — справді має самі збитки; хто веде справу вміло — із солідними прибутками. До того ж не сезонними, як у рослинництві, а цілорічними.

Визнаним лідером великотоварного молочного виробництва тривалий час є в Причорномор'ї асоціація сільськогосподарських виробників «Прогрес» Ізмаїльського району. Ось і торік тут надоїли в середньому на кожну корову по 6833 кілограми молока. Це не найвищий показник, мають і більш як по сім тисяч кілограмів. А Валентина Нєдова, Надія Бричка, деякі інші трудівниці ввели у щорічну норму більш як вісім тисяч кілограмів молока на корову. За таких показників виробництво високорентабельне, одержуваних від нього коштів вистачить і на солідні зарплати працівникам ферми «Голштин», і на зразкове облаштування тамтешніх робочих місць, зони відпочинку, і на соціальні потреби асоціації загалом та села Кам'янки, де вона розташована.

Високі продуктивність та рентабельність не впали, звичайно, з неба. То ще Герой Соціалістичної Праці Микола Миндру (на жаль, покійний), який керував «Прогресом» багато десятиліть, вирішив вивести молочне виробництво у високорентабельну галузь і цілеспрямовано домагався цього. Закупив племінне поголів'я молодняку худоби голштинської породи, налагодив повноцінне кормовиробництво (у раціонах годівлі тварин стали постійними, скажімо, соєві добавки), механізував і автоматизував ферму. І результат не забарився.

Прогресівський «Голштин», маючи 300 корів, виробляє... половину молока, одержуваного в сільгосппідприємствах Ізмаїльського району загалом. Не тільки тому, що тут висока продуктивність худоби, а й тому, що в багатьох інших господарствах пустили корівок під ніж через їх збитковість. У сільгосппідприємствах, що колись мали понад десяток тисяч корів, їх залишилося 1,5 тисячі, в деяких місцях ферми взагалі спорожніли. Нині, без регулярного надходження коштів на найнагальніші потреби, в деяких господарствах повертаються, схоже, обличчям до молочнотоварного виробництва. На новій основі — закуповуючи племінний молодняк, налагоджуючи власну племінну роботу, поліпшуючи кормову базу. Долаючи при цьому й цінові негаразди. Молокопереробні підприємства закуповують аж за надто низькими цінами, по 40 копійок за кілограм, аби потім на продуктах його переробки мати вчетверо більше. Та навіть за таких «перекосів», за собівартості кілограма молока в 25—30 копійок, можна мати зиск. А якщо підвищувати продуктивність корів, знижувати собівартість молока далі, то й надходження зростатимуть.

До того ж не обов'язково орієнтуватися на голштинську породу худоби, не кожному те по кишені — закуповувати племінний молодняк за кордоном. Є в регіоні переконливі приклади поліпшення стада й традиційних порід худоби. В агрофірмі «Нива» Овідіопольського району, приміром, доволі високою продуктивністю (5 — 6 тисяч кілограмів молока від корови на рік) відзначається худоба так званої нової червоної породи (помісь червоностепової й англерської). Такі само надої від поліпшених місцевих стад одержують в агрофірмі імені Посмітного Березівського району, на Комінтернівській птахофабриці, де займаються й молочним виробництвом, ще в деяких сільгосппідприємствах різних зон регіону. Їхні досягнення, їхній досвід роботи й популяризувала виставка-аукціон на шостому кілометрі від Одеси по Кишинівській трасі.

— Відроджуючи молочне виробництво в регіоні, —розповідає організатор виставок-аукціонів, заступник начальника облсільгоспуправління, доктор сільськогосподарських наук Василь Федоряка, —прагнемо відійти від екстенсивних методів його ведення, бо то глухий кут — багато хвостів, а галузь збиткова. На найближчу перспективу ставимо мету — мати від корови п'ять тонн молока. Не тільки в десятках, сотнях сільгосппідприємств, а й по районах, в цілому по області. Шлях до цього один — через племінну роботу, повноцінну годівлю тварин.

— У бюджеті області, — поінформував В. Федоряка, —передбачено витрати на фінансову підтримку селекції та генетики у тваринництві. Створена й ефективно діє мережа пунктів з ветеринарного обслуговування тварин у господарствах усіх форм власності. До речі, й племзаводи та племпродуктори прагнуть охопити не тільки великі сільгосппідприємства, а й фермерські господарства, особисті підсобні міні-ферми селян, де поки що виробляється 72 відсотки одержуваного в області молока. Та, з усього видно, частка великих сільгосппідприємств дедалі зростатиме, адже тут, у результаті поліпшення стада, вже в нинішньому році зуміли значно підвищити продуктивність корів, одержавши від кожної з них за вісім місяців по 2160 кілограмів молока проти 1880 минулорічних.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеська область.

АКТУАЛЬНО

ЄС проти таблеток

У столичних аграрних кабінетах пожорстокішав ветеринарно-санітарний нагляд за виробниками молока. Пов'язано це не з турботами про здоров'я вітчизняних виробників. Наказ «Про затвердження заходів щодо запобігання потрапляння окремих забрудників (хлорамфеніколу) до сухого молока українського походження на 2002—2003 роки» народився в стінах Мінагрополітики у відповідь на численні скарги, що надходять від представництва України при Європейському союзі та Генерального директора Європейської комісії. Там весь час констатують факт наявності в експортованому до ЄС нашому сухому молоці хлорамфеніколу (левоміцетину).

На злобу дня Ветеринарний комітет Євросоюзу, повідомив начальник Держдепартаменту ветмедицини Петро Вербицький, ухвалив рішення про обов'язкове дослідження кожної партії сухого молока українського виробництва. Є небезпека, що в разі виявлення в продукції левоміцетину за кордоном українському сухому молоку ввімкнуть червоне світло. Це молоко, до речі, використовують в ЄС переважно в корм тваринам.

Причиною потрапляння левоміцетину в молоко, на думку П. Вербицького, є застосування цього препарату для збільшення терміну зберігання молока в приватних підсобних господарствах, які не мають належного обладнання: «Ми чітко можемо сказати: через тварин препарат у молоко не потрапляв».

Назвав винуватицями молочного скандалу господинь і Міністр агрополітики Сергій Рижук: «... щоб не скисло, кидає таблетку». Хоча, якщо замислитися, зберігання надоїв таким чином — задоволення для приватників не вельми економічно вигідне. З тієї простої причини, що донедавна за трилітрівку молока багато хто з переробників давав не більш як гривню. А десять таблеток левоміцетину коштують у звичайній аптеці 2 гривні 11 копійок.

Хоч би як там було, тепер шкідливому антибіотикові оголошено війну. Але щоб його виявляти, потрібні певні фінансові вкладення. Міністр обіцяє, що на ці цілі кошти підуть із передбачених у Держбюджеті на потреби ветмедицини. А якщо зважити на бідність бюджету, можливо, що витрати лягатимуть на плечі переробника.

Обіцяє, щоправда, допомогти закордон. ЄС готовий надати Україні допомогу в проведенні моніторингу за виробництвом молока, зокрема, забезпечити стажування українських ветфахівців у одній зі своїх лабораторій. На Заході піклуються про здоров'я своєї худоби і готові платити нам за це.

До речі, найбільшими імпортерами сухого молока є Голландія, Німеччина, а також Литва, Польща та Болгарія.

Фото Валерія ДРУЖЕНКА.

На господарські подвиги бюджет не пускає

У регіонах перестали приймати від господарників квитанції за здану на забій худобу великовагових кондицій. Пов'язано це, прокоментував ситуацію перший заступник державного секретаря Міністерства агрополітики Юрій Лузан, з невизначеностями у фінансуванні: «Немає гарантії, що реально надійдуть гроші, передбачені в бюджеті». За його словами, Мінфін запропонував скоротити аграрну частину держбюджету на 167 мільйонів гривень.

Грошову винагороду за зданих великовагових хвостатих та рогатих було передбачено постановою Кабінету Міністрів. У держбюджеті-2001 для таких заохочень запланували 125 мільйонів гривень. Однак реально виплатили майже 72,5 мільйона. Нинішня перспектива на отримання селянами дотацій ще ілюзорніша. Хоча для доплат держбюджет-2002 запланував 75 мільйонів гривень, частково виділені кошти пішли на погашення боргів минулого року, а аграрникам уже заборгували більш як 25 мільйонів. У високих кабінетах ситуацію пояснюють просто, мовляв, дохідна частина бюджету не виконується як слід, і тому черга реального фінансування за так званими незахищеними його статтями, до яких належить і ця, не завжди доходить.

Юрій Лузан вважає такі дотації позитивним чинником для розвитку тваринництва — «цю статтю треба зберегти». В МінАП сподіваються повернути господарникам гроші наступного року за рахунок коштів бюджету-2003. Але гарантій, що головний фінансовий документ не повторить долю попередників, на жаль, немає.

Галина КВІТКА.

СУСПІЛЬСТВО

Розкопки «кургану смерті»

Понад триста артилерійських снарядів часів другої світової війни вилучили сапери з пагорба біля села Лошкарівка Нікопольського району. Але це, схоже, не все — роботи тривають.

Троє підлітків дізналися, що на пагорбі під час війни було закопано багато боєприпасів. Про це розповідав хтось зі старожилів — свідків тієї «операції». Хлопці збагнули, що це справжній скарб — металобрухт, який нині в ціні. На свій страх і ризик вони приступили до розкопок. І встигли відрити 63 гільзи від снарядів, коли про їх знахідки розлетілася чутка селом. На місце пригоди прибули спеціалісти на чолі з начальником регіонального управління Міністерства з надзвичайних ситуацій генерал-майором Віктором Бутковським, а потім сапери...

Вилучено вже майже дві тонни заіржавілих боєприпасів. На щастя, усі вони у розібраному вигляді. Та чи інші також безпечні, ще невідомо. Пагорб, який мешканці Лошкарівки встигли назвати «курганом смерті», розкопано лише частково. А міліція тим часом розшукує бідових «археологів», які безслідно зникли.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

ФОТОФАКТ

Протягом усього року спеціалісти експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України, що в Севастополі, проводять дослідження природних явищ і процесів, які відбуваються в Чорному морі.

На знімку: науково-дослідницьке судно веде зйомку морського полігону в Голубій затоці з допомогою зондуючого гідрологічного апарату, розробленого співробітниками цього інституту.

СПОРТ

Вищий клас прийшов на Оболонь

Чемпіонат країни. Вища ліга. 12-й тур.

«Карпати» — «Ворскла». 3:0. 1 800 глядачів. **Голи:** Кабанов, 62, Мізін, 66, Лучкевич, 90+3.

«Оболонь» — «Кривбас». 0:1. 1 500. Римшин, 20.

«Поліграфтехніка» — «Волинь». 3:2. 3 400. Слюсар, 42, 78, Косилов, 56 — Сачко, 54, Столярчук, 59.

«Металург» Д — «Динамо». 1:0. 12 000. Закарлюка, 24. З поля вилучено: на 88-й хвилині динамівця Пеєва (удар суперника після зупинки гри) і на 90+2 хвилині донечанина Пономаренка (два попередження).

«Металург» М — «Шахтар». 2:4. 12 500. Грибанов, 55, Поліщук, 59 — Белік, 21, Агахова, 26, Зубов, 42, Анікеєв, 74, у власні ворота.

«Чорноморець» — «Металург» Зп. 1:0. 3 000. Бобович, 82.

«Дніпро» — «Таврія». 2:0. 16 000. Венглинський, 33, 59.

«Металіст» — «Арсенал». 1:1. 8 500. Бермудес, 18 —Апхазава, 5. За обопільну бійку на 37-й хвилині з поля вилучено харків'янина Гольдіна і киянина Наконечного.

Цей тур, можна сказати, відбувався зі сльозами на очах. Усі його матчі, на жаль, почалися з хвилини мовчання. Напередодні в автомобільній катастрофі загинув форвард маріупольського «Металурга» і молодіжної збірної України Степан Молокуцко. Йому було лише 23 роки. Земля тобі пухом, Степане...

Серед подій, котрі привернули увагу, варто назвати прихід чемпіонату до столичного району Оболонь, де клуб з такою само назвою на своєму стадіоні зустрівся з криворіжцями. Цю споруду ще не добудовано. Зведено лише одну трибуну на півтори тисячі глядачів. Другою чергою передбачено будівництво ще однієї трибуни на п'ять-шість тисяч місць, даху над усіма місцями для сидіння та адміністративного корпусу.

А поки що «Оболонь» тимчасово приймає суперників на НСК «Олімпійський». То чому вирішили цей поєдинок провести вдома? Задовольнили прохання керівництва національної збірної не грати на головному полі країни. Як відомо, наступної суботи команда України вдома гратиме відбірковий матч Євро-2004 проти греків. Отож, зважаючи на це, варто поберегти газон на «Олімпійському».

Стосовно поєдинку оболонців з «Кривбасом», то він пройшов за рівної боротьби. Гості виявилися вдачливішими і скористалися помилкою господарів у захисті. Ще в середині першого тайму після передачі високий на зріст Борисенко скинув м'яча головою на Римшина, і той (також головою) точно пробив.

Петро Слободян — тренер киян — був, зрозуміло, засмучений.

— Шкода, що в першій в історії зустрічі на власному стадіоні, — сказав він, — ми не порадували своїх прихильників. Гірко програвати взагалі, і особливо в такому особливому поєдинку. Ми вчимося на власних помилках. На жаль, повторюємо їх. І це неважко зрозуміти. Адже переважна більшість наших футболістів не мають досвіду виступів у вищій лізі. Декого ми (з педагогічних міркувань) неодмінно переведемо до другої команди.

Другої поразки в чемпіонаті зазнало київське «Динамо», і знову в Донецьку. Як повідомив офіційний сайт столичного клубу, підопічні Семена Альтмана, котрі не особливо напружувалися в матчі Кубка УЄФА проти «Вердера», були значно свіжіші, ніж кияни.

Гості не встигли відновитися після поєдинку в Роттердамі. Вони так і не змогли дібрати ключі до оборони «Металурга», яка проти динамівців грає з особливою агресивністю і самовідданістю. Хоча вигідні моменти мали Леандро, Чернат, Гусін.

	В	Н	П	М	О
Дніпро	10	2	0	22—4	32
Шахтар	9	2	1	24—12	29
Арсенал	8	2	2	7—12	26
Динамо	7	2	2	26—8	23
Металург Д	7	2	3	18—11	23
Волинь	7	0	5	16—18	21
Кривбас	3	5	4	10—12	14
Металург М	3	4	5	15—16	13
Карпати	3	4	4	11—13	13
Металіст	3	4	5	8—15	13
Таврія	3	2	7	14—20	11
Поліграфтехніка	2	5	5	11—19	11
Металург Зп	2	4	6	8—15	10
Ворскла	3	0	9	8—25	9
Оболонь	2	3	7	11—17	9
Чорноморець	2	1	9	6—1	7

Під завісу поєдинку гра набула дещо незвичного характеру. На 87-й хвилині Чечер грубо збив Пеєва, а Пономаренко кинув м'ячем у динамівця. А той не стримався і відповів кривдникові потужним правим хуком. Киянин отримав червону картку.

А через кілька хвилин той самий Пономаренко після зіткнення з Несмачним, лежачи на газоні, вдарив динамівця ногою і відправився за Пеєвим.

На жаль, поза увагою арбітра Андрія Шандора залишився момент, коли Гавранчич дістав підлого удару в обличчя від Чутанга. Від гніву розлюченого серба камерунського провокатора врятували арбітр і Андрій Гусін, котрі переконали Горана втриматися від рукоприкладства...

Нарешті, про лідера. Чергову перемогу «Дніпрові» принесли два точні удари Олега Венглинського, який з десятьма м'ячами лідирує серед бомбардирів. От так би і в матчі проти греків.

У центрі уваги — збірна

Національна команда України 12 жовтня в Києві і 16 жовтня в Белфасті зіграє матчі групового турніру європейського чемпіонату. До них готуються такі гравці: **воротарі** — Рева («Динамо»), Медін («Дніпро») та Шутков («Шахтар»); **оборонці** — Лужний («Арсенал», Англія), Скрипник («Вердер», Німеччина), Старостяк («Шахтар»), Дмитрулін, Несмачний, Радченко (усі — «Динамо»), Мороз, Матюхин (обидва — «Дніпро»); **півоборонці** — Тимощук, Зубов (обидва — «Шахтар»), Гусін («Динамо»), Коновалов («Арсенал»), Кормильцев («Торпедо», Росія), Калиниченко («Спартак», Росія), Серебренников («Брюгге», Бельгія); **нападники** — Ребров («Тоттенгем», Англія), Мелащенко («Динамо»), Венглинський («Дніпро»), Шевченко («Мілан», Італія), Воронін («Майнц», Німеччина), Воробей («Шахтар»).

Зрозуміло, що багатьох цікавить, у якому стані сьогодні перебувають Шевченко і Ребров. З проханням прояснити ситуацію ми звернулися до тренера збірної України **Леоніда Буряка**.

— Андрій, з яким постійно підтримую зв'язок, уже розпочав швидкісну роботу, — розповів Леонід Йосипович. — Зокрема, виконує прискорення 20 разів по 100 і в середньому його результат — 17—18 секунд. До роботи з м'ячем Шевченко ще не став. Хоча його прооперуване коліно, за словами медиків, у нормальному стані. Отож розцінюю шанси нападника зіграти в наступних матчах як п'ятдесят на п'ятдесят.

Стосовно Реброва, то ми не можемо собі дозволити ігнорувати майстра такого класу. Так, він поки що не має місця в основному складі свого клубу. Але в такій ситуації може опинитися будь-хто. Втім, Сергій постійно виступає за другу команду і має достатньо ігрової практики. А виклик до збірної окрім усього — ще й моральна підтримка футболіста, який тимчасово опинився у складній ситуації.

Наставник української збірної відзначив загальне піднесення футболу в Греції, назвав збірну цієї країни збалансованим колективом, укомплектованим досвідченими виконавцями, котрий очолює досвідчений німецький тренер Отто Рехагель.

— Однак, продивившись кілька поєдинків з участю грецької збірної, — резюмував пан Буряк, — переконався, що ця команда не без недоліків. З цього й постараємося скористатися...

Лише результати

Футбол. Першість країни. Перша ліга. 12-й тур.

«Арсенал» — «Красилів». 2:1. «Спартак» — «Система-Борекс». 2:0. «Сокіл» — «Вінниця». 2:1. «Закарпаття» — ЦСКА. 0:3. «Полісся» — «Борисфен». 1:0. «Прикарпаття» — «Карпати-2». 3:1. «Сталь» — «Шахтар-2». 0:1. «Нафтовик» — «Миколаїв». 0:0. «Динамо-2» — «Зірка». 1:0.

«Сталь» — 24 очки, «Динамо-2», «Зірка» — по 23, «Миколаїв» — 22, «Нафтовик» — 21, «Шахтар-2» — 20, «Закарпаття» — 18, «Арсенал», «Борисфен», «Вінниця», «Полісся» — по 16, «Красилів» — 14, «Карпати-2» —13, ЦСКА, «Прикарпаття» — по 12, «Спартак», «Сокіл» — по 11, «Система-Борекс» — 6.

Добірку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ЗАПРЯГАЮТЬ ВІТЕР

На Донузлавській вітроелектростанції після введення в дію 48 вітроагрегатів їх кількість становить 123.

Лідер з виробництва екологічно чистої енергії до кінця року дасть майже десять мільйонів кіловат електроенергії, якої вистачить на освітлення десяти тисяч квартир у колишніх військових містечках Новоозерне і Мирне, а в перспективі — й навколишніх сіл. Відтепер щороку тут заощаджуватимуть майже п'ять тисяч тонн вугілля і не псуватимуть рекреаційний півострів викидами в завали двох-трьох тисяч тонн золи.

Дільницю Донузлавської ВЕС на горі Меганом, як і всі інші п'ять вітроелектростанцій півострова, оснащують вітроагрегатами нового покоління з дніпропетровською маркою.

А загалом на узвишшях України, де ширяють пружні постійні вітри, вітчизняні спеціалісти з питань використання нетрадиційних джерел енергії найближчим часом збудують 60 вітроелектростанцій. Запряжений вітер уже невдовзі істотно підживить енергетичні потужності держави екологічно чистим продуктом стихії, прирученої науковцями та інженерами.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фото Сергія СВЄТЛИЦЬКОГО.

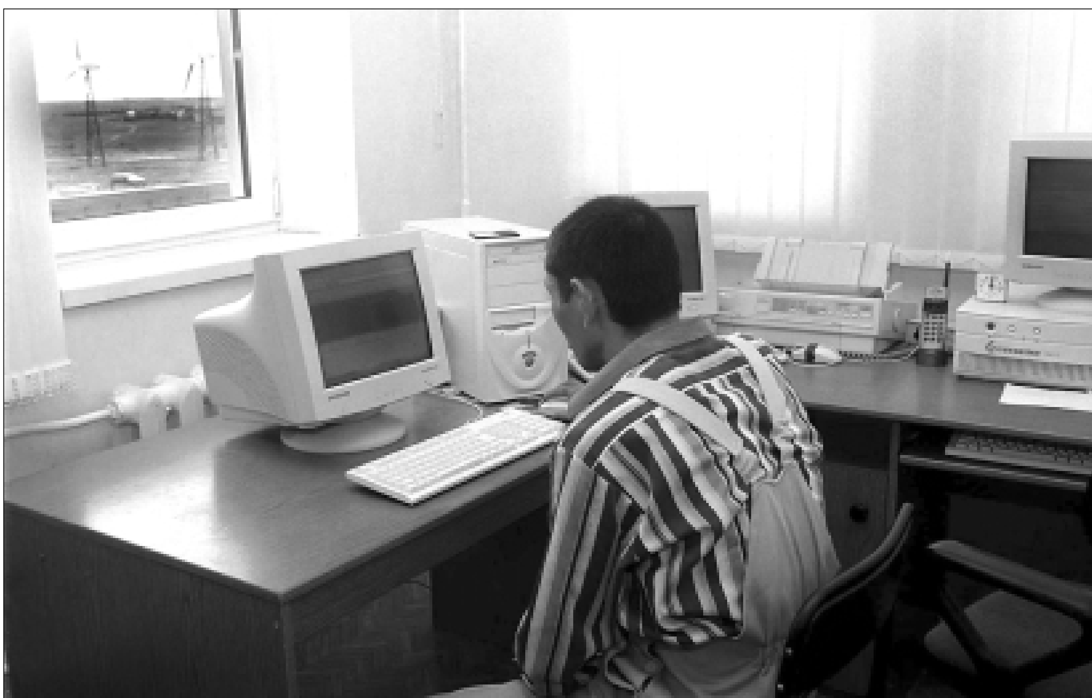

ДОСВІД

Конкурс на двірника

Такий віднедавна проводиться в Костополі. А ще кілька років тому в державне комунальне підприємство «Костопількомунсервіс» кваліфіковані кадри й бубликом було не заманити, бо кому ж хотілося працювати задарма — борги у зарплаті сягали кількох років, до того ж вона була мізерною. Тому сюди йшли «літуни», п'яниці, а отже, годі було сподіватися на хорошу роботу комунальної служби міста. Відродження її іміджу, як, зрештою, й інших комунальних підприємств у Костополі пов'язують з обранням на посаду міського голови Євгена Денисюка.

А Павлюк хвилювався

— Звичайно, без підтримки та допомоги міського голови ми не змогли б подолати занепад, — розповідає директор ДКП «Костопількомунсервіс» Анатолій Павлюк. — А був час, коли комунальна служба міста мала у своєму розпорядженні один сміттєвоз і дві лопати. Нині у нас двадцять шість одиниць транспорту: це і грейдери, катки, автокран, асфальтоукладач «Вірдген», контейнеровози тощо. Якщо у часи занепаду підприємство мало 80 тисяч гривень річних доходів, то нині — 860 тисяч . Таку техніку абикому не довіриш. Гостро постала кадрова проблема. У маленькому місті, де всі на видноті, знайти хороші кадри неважко, інша справа — що міг пообіцяти їм керівник при критичному фінансовому стані підприємства?

— Тоді я зумів переконати людей, що так буде не завжди і що в наших руках підняти підприємство з колін, — згадує Анатолій Павлюк. — Я тоді дуже хвилювався, щоб не підвести тих, хто мені повірив. А тому вивіряв кожен крок, радився з міським головою. Почали заробляти гроші: спочатку на ремонті вулиць міста — техніку свою придбали. Відмовилися від послуг ремшляхдільниці. А це відчутна економія. Виконали великий обсяг робіт з освітлення вулиць міста, уклали угоди з власниками приватних будинків на вивезення сміття... Ось так заробляли...

Поступово розширювали послуги: до комунальників почали звертатися підприємства з проханням відремонтувати покриття заводських територій, зокрема склозаводу, заводу продтоварів, комбінату деревинних плит. Мали від 180 до 200 тисяч гривень прибутків на рік і від того, що давали в оренду у Рівне, на Волинь асфальтоукладну машину «Вірдген». Одне слово, ДКП устало з колін, спинається на ноги. І хоч проблем ще має чимало, їх розв'язання не викликає сумніву, як і задуми Анатолія Павлюка про подальше озеленення міста, упорядкування його окраїн та нових вулиць. Про борги у зарплаті тут уже ніхто й не згадує — їх давно погасили, нині зароблене комунальникам виплачується вчасно. І Анатолію Павлюку спокійніше на душі — не підвів тих, хто свого часу повірив його чесному слову. В ДКП потягнулися люди: щодня керівник приймає до десяти бажаючих працевлаштуватись тут. Тобто він має вибір. Усі інженерно-технічні працівники з вищою освітою, із середньою спеціальною — контролери і навіть двірники.

Відгукнись, інвесторе!

У Костополі, без перебільшення, — найсмачніша і найчистіша в області питна вода. Її видобувають з артезіанських свердловин. ДКП «Костопільводоканал» поступово, вулиця за вулицею (все упирається, звичайно, в кошти) замінює водопровідні магістралі. Не так давно за фінансової підтримки міської ради замінили свердловину — на це використали кошти від продажу землі у місті, отож перебоїв з постачанням води узимку не буде.

— Нас хвилює інше — очисні споруди міста, — каже директор державного комунального підприємства «Костопільводоканал» Василь Глухоцький. — Костопіль виріс, і вони не можуть стовідсотково забезпечувати його потреби. І хоча ми постійно проводимо ремонти очисних, все-таки назріла нагальна потреба в будівництві нових, потужніших, щоб не виникло екологічних проблем.

— Але самотужки місту, навіть з допомогою області, їх будівництво не осилити, — зауважує заступник міського голови Костополя Михайло Зарицький. — Бюджет не витримає: за попередніми підрахунками, потрібно майже 5 мільйонів гривень. Отож упродовж кількох років оббиваємо київські кабінети в надії розв'язати цю проблему. Свого часу бізнес-план та всі розрахунки подали в Кабмін, був навіть підписаний відповідний документ: зажевріла надія будівництва нових очисних споруд. Але чиновники помінялись, і вирішення проблеми загальмувалося. Тому знову доводиться «пробивати» її по-новому. А може, знайдеться інвестор, який на взаємовигідних умовах уклав би гроші у будівництво нових очисних споруд у Костополі?

«Не рахуватимеш — не виживеш»

Це почула від директора Костопільського багатогалузевого житлово-комунального підприємства Олександра Андрощука, коли його колеги почали жартувати про те, що, мовляв, у нього ніщо не пропаде, навіть корми, які він заготовив для коней.

— Коней довелося продати, лише одну пару залишили, щоб щось підвезти. Але корми залишились. Щоб вони не пропали, я й купив сім бичків. За ними доглядав сторож. Оце днями збираємося їх здати, — пояснив Олександр Андрощук. — Якщо хочеш, щоб колектив вижив за нинішніх складних обставин, мусиш усе прораховувати, бути економним.

Донедавна Олександр Андрощук очолював житлово-експлуатаційну контору Костопільського домобудівного комбінату. Але підприємство зазнало реорганізації, йому стала несила утримувати такий великий житловий фонд та соціальну сферу, а тому передало його в комунальну власність міста. Тож ЖЕК став багатогалузевим житлово-комунальним підприємством. Штат скоротився майже удвічі, а роботи додалося, бо до колишнього фонду ДБК у 78 тисяч квадратних метрів додалися ще й будинки пересувної механізованої колони, району електричних мереж та ще дві міські лазні. Отож роботи вистачає. До того ж усі анекдоти, які є про сантехніків, столярів, тут недоречні, бо, як сказав Олександр Андрощук, в його БЖКП стараються працювати так, щоб поламати усталені негативні стереотипи про комунальників.

Такої само думки і начальник комунального підприємства «Костопільське будинкоуправління» Євген Микитюк: люди, які звернулися по послугу, мають одержати її якісно і вчасно. А ще будинкоуправління заробляє гроші: крім традиційних, надає й нові види послуг.

— У цьому році держава виділила нам 18 тисяч гривень на ремонт житла інвалідів війни, які мешкають у Костополі, і майже всі кошти ми вже освоїли, — розповідає Євген Микитюк. — Віднедавна ми почали облаштовувати в квартирах грубки під газ. Адже не всі можуть собі дозволити провести водяне опалення. Є у нас і задум з наступного року власними силами проводити ремонт м'яких покрівель на багатоповерхових будинках. Це дорога послуга, а отже, можна очікувати відчутних грошових надходжень.

А взагалі-то роботи у комунальників не бракує: лише за чотири останні місяці в будинкоуправління з різних питань звернулося майже триста громадян.

— Відрадно і те, що весь житловий фонд, яким ми опікуємося, підготовлено до зими, — каже Євген Іванович.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

На найкращих у світі чорноземах безглуздо бути жебраком

Так вважає керівник одного з найуспішніших на Харківщині сільськогосподарських підприємств ***Василь КАЗМИРУК.***

Сільськогосподарський трудівник — це престижно

Село Шебелинку на Харківщині знають переважно через найбільше в Україні газове родовище, яке забезпечує блакитним паливом півкраїни. Але з деяких пір місцевому газпрому довелося поділитися славою із звичайним на перший погляд сільськогосподарським підприємством. ЗАТ «Шебелинське» відрізняється тим, що і доярки, і телятниці, і комбайнери приїздять сюди із сусідніх селищ на заробітки. І роботу свою не проміняють на жодну іншу, вважаючи її престижною. А підстави так вважати дає людям, як відомо, моральне й матеріальне задоволення. Воно закономірно з'являється там, де в землі є сумлінний господар і турботливий керівник. Таким є молодий голова ЗАТ «Шебелинське» Василь Казмирук, який за лічені роки вивів у минулому відстале господарство в передові.

У господаря і півень знесеться...

Тоді як в інших господарствах давно вирізали худобу і забули, яке на вигляд м'ясо, в «Шебелинському» наріжним каменем відродження сільгоспвиробництва зробили розведення м'ясомолочних порід. Акціонувавшися 1997 року, трудівники Шебелинки створили величезний за нинішніми мірками свинарський комплекс на 2,5 тисячі голів. Поросят чотирьох порід тут відгодовують і продають бажаючим по 18 гривень за кілограм живої ваги. Покупців не бракує: черга — на 200—300 голів. Чи ж повернеться язик після цього сказати, що тваринництво — невигідне?

— Якщо до тваринницької галузі підходити з неабиякою серйозністю, то з віддачею проблем не буде, — вважає Василь Казмирук. — Умови утримання наших корівок, приміром, вищі за будь-яку похвалу: приміщення корівників холодної пори обігріваються, телятниці взимку в безрукавках працюють. Результат очевидний: якщо раніше господарство весь час очолювало за надоями список аутсайдерів, то нині стабільно посідає перші місця в районі, отримуючи по 13,5—15 літрів на корову взимку і по 18—20 літрів — улітку. Нині загальний вал молока по господарству — 5 800 літрів на корову за рік. (У Балаклійському районі в середньому — 2800).

Якщо в тваринництво акціонерне товариство вкладає 2 мільйони гривень на рік, то в рослинництво — 5 мільйонів. Таких витрат не має жодне господарство Балаклійщини. А це один із кращих в сільськогосподарській галузі районів області. На землях ЗАТ «Шебелинське» нинішнього року 37,9 центнера з гектара — врожайність на круг ранніх зернових. І це — на землі так званого сьомого класу. Адже затрати на добрива в господарстві в 4—5 разів вищі, ніж у середньому по району. За виробництвом цукрових буряків «Шебелинське» стабільно тримає 1—2 місця в районі.

І фахівці, і техніка — предмет основної турботи в господарстві. Сумлінних трудівників, як уже казали, господарство залучає з навколишніх сіл. Середній вік тваринників — 42—43 роки, механізаторів — 37 років, працівників автопарку — 24 роки. Фахівці в «Шебелинському» — найкращі в області. Зрозуміло, що й зарплата в них відповідна, мабуть, одна з найвищих в Україні. Мало хто в селах нині може похвалитися стабільним заробітком, приміром, механізатора — 600—800 гривень на місяць. Для «Шебелинського» це — норма.

Щоб узяти — треба дати

— Був я недавно в Німеччині, — розповідає голова ЗАТ «Шебелинське». — На 3200 гектарів поля — 25 працівників! І все встигають... У нас, якщо комбайн псується, механізатор зупиняється і сам його ремонтує. А там господарство має договір. Щойно якась поломка — приїздить сервісна група і професіонально її усуває, а фірма оплачує. Для нас це поки що щось на кшталт фантастики. Ми все робимо самі. Хоч би як, знаєте, невістка зробила — свекруха все одно переробить. Так і наші механізатори: до своєї машини нікого не підпускають, та й ладити з нею у них самих виходить краще.

У «Шебелинському» давно переконалися: скупий справді платить двічі, отож немає сенсу економити на гарній техніці. Купують переважно імпортну, фірмову, від світових лідерів.

— Переваги заморських машин очевидні, — розмірковує Василь Казмирук. — Адже на «Доні» комбайнер може працювати в безперервному режимі до п'яти годин на добу, та ще й з помічником. А на імпортній техніці з кондиціонером, приємною музикою в кабіні комбайнери позмінно працюють майже цілу добу, та й заправляються на ходу, як льотчики стратегічної авіації. І закінчують свій трудовий день не в кіптяві, поті та «милі», а в чистоті та з гарним настроєм.

Розпочавши майже з нульової позначки, ЗАТ «Шебелинське» за кілька років збільшило балансову вартість на кілька мільйонів гривень. За останній рік власними силами вдалося погасити чотири мільйони гривень боргу. За спожиті газ, воду, електроенергію в господарстві розраховуються повністю і вчасно. Приємно і до контори зайти: з усього видно, що господарники в Шебелинку прийшли всерйоз і надовго.

Загалом, судячи з усього, удача чекає на того, хто розуміє: щоб узяти — треба вкласти. Дати людям упевненість у завтрашньому дні — це має стати пріоритетом і для керівника господарства, і для «керманичів» держави.

— Треба закінчувати з бюрократією, — вважає Василь Казмирук. — Потрібно створити реальні передумови для повернення капіталів із-за кордону, як це зробила Росія. Настав час поставити крапки над «і» в кредитному питанні, відновити інтеграційні зв'язки. Без Росії в цьому питанні нам не жити — наші інтереси кровно пов'язані: розпорошеність інтеграованих раніше одна в одну економік лише на руку нашим недоброзичливцям, кому це не зрозуміло? І, звичайно ж, молоді кадри в державній владі, поміркованість у політиці та економіці. Одне слово, за здорову Україну, в якій громадяни знають, заради чого і для кого працюють.

Інеса ТИХА.
Харківська область.

Уроки державотворення

«ІНСУЛІНОВИЙ» СУВЕРЕНІТЕТ — КАТЕГОРІЯ ПОЛІТИЧНА

За офіційними даними Міністерства охорони здоров'я України, нині у нашій державі налічується 123 тисячі громадян, які потребують щоденного введення інсуліну. Однак насправді хворих на цукровий діабет, на думку фахівців, набагато більше — майже 1 мільйон.

Про серйозність ситуації свідчить хоча б та обставина, що тільки впродовж минулого року від ампутації кінцівок постраждало 13 тисяч 261 наших співвітчизників.

Таким чином, йдеться про виключно багатогранне, комплексне питання. Донедавна найвужчим місцем у його вирішенні залишалося те, що Україна, не маючи власного виробника необхідних вітчизняних інсулінів, цілком знаходилася на «інсуліновій голці» західних транснаціональних компаній. Траплялося, рівень забезпечення необхідними препаратами ледь сягав 20% від потреби. Це була справжня трагедія для десятків тисяч людей, уражених тяжкою недугою.

Кілька років тому наша держава зробила рішучу спробу вийти з-під контролю «інсулінових монополістів». Після того, як в експлуатацію було введено київський завод «Індар» з виробництва вітчизняних інсулінових препаратів, а рівень забезпечення ними сягнув майже 100%, можна стверджувати, що українці здобули нарешті довгоочікувану «інсулінову» незалежність. І навіть зуміли сказати нове слово в боротьбі із важкою недугою. Адже запустивши в дію сучасний фармакологічний завод із повним циклом виробництва препаратів інсуліну, наша держава, єдина у світі, попри величезні фінансові труднощі, свідомо взяла на свої плечі гарантоване забезпечення інсулінозалежних громадян життєво необхідними препаратами. Сьогодні «індарівці» зі своїми стратегічними партнерами в Києві і регіонах мають перші позитивні результати «інсулінової» незалежності.

По-перше. Якщо за роки незалежності Україна витрачала із державного бюджету більш як 120 млн. доларів на закупівлю необхідних іноземних препаратів, і ця цифра щороку стабільно зростала на кілька мільйонів доларів, то вже в нинішньому році українці практично вийшли на повне забезпечення інсулінами власного виробництва! Це значить, що 117 млн. гривень, виділені державою для закупівлі вітчизняних препаратів цілком успішно працюють нині на українські високі технології, на створення нових робочих місць, на бюджет, на імідж держави!

По-друге. Україна одержала високотехнологічне виробництво, яке, при внутрішній потребі 6 млн. флаконів, уже сьогодні може випускати до 20 млн. флаконів інсуліну. Причому, якщо нині флагман вітчизняної фармакологічної промисловості запустив у серію 16 препаратів інсуліну, то вже незабаром їх буде 20! Це значить, що за цим важливим показником столичний «Індар» не поступатиметься найвідомішим компаніям світу.

По-третє. З огляду на високу якість вітчизняних інсулінів, уже 9 країн виявили готовність закупляти їх. Уже надійшла ціла низка офіційних підтверджень про успішні клінічні випробування, у тому числі й з Російської Федерації, яка щороку витрачає на закупівлю необхідних препаратів майже 90 млн. доларів. Інтерес до київських інсулінів цілком закономірний. Адже за деякими своїми характеристиками вони у 2—3 рази переважають фіксовані вимоги Британської та Європейської фармакопеї. Окрім того, світовий рівень якості підтверджено не тільки вітчизняними лабораторіями, а й багатьма зарубіжними, зокрема найавторитетнішою «інсуліновою» лабораторією світу доктора Ріхарда із Німеччини. Це вже не кажучи про те, що багатьом українським жінкам київські інсуліни подарували радість материнства, що взагалі не потребує ніяких додаткових коментарів.

По-четверте. На сьогодні МОЗ, разом з інсуліновим заводом «Індар», відпрацювали систему централізованих закупівель та поставок препаратів інсулінів у регіони. Ця система вже пройшла перевірку часом та практикою, наочно показавши, що вона є доцільною та дуже ефективною, коли держава намагається надійно та гарантовано забезпечити хворих на цукровий діабет інсулінами у кожному куточку країни в достатній кількості. Крім того, нарешті, хворі на діабет мають можливість отримувати допомогу, незважаючи на примхи іноземних компаній — постачальників інсулінів, та їх «гуманітарні калачі».

Усе це — безцінні надбання молодої Української держави, нашої науки, широкого лікарського загалу. А найбільше виграли наші хворі, які віднині мають стовідсоткову гарантію забезпечення необхідними високоякісними препаратами власного виробництва.

Однак, на думку фахівців, за «інсуліновий» суверенітет та його перспективи потрібно наполегливо боротися.

«Насамперед, нинішня ідеологія розвитку вітчизняного ринку інсулінових послуг, — наголошує директор київського заводу «Індар», доктор біологічних наук, професор О. Лазарєв, — має базуватися на створенні міцного «інсулінового ланцюжка» за участю всіх зацікавлених сторін — і виробника вітчизняного інсуліну, і організаторів системи охорони здоров'я, і рядових ендокринологів, і громадських організацій та рухів, і фондів та центрів, соціальних програм та шкіл навчання та самоконтролю, ЗМІ, і, звичайно ж, самих хворих. Отже, йдеться про створення на загальнонаціональному рівні реальної та ефективної мережі всебічного та надійного діабетичного сервісу.

З другого боку, вже сьогодні потрібно ставити питання про повне використання усіх проектних виробничих потужностей заводу «Індар». Хіба це не реально? Чому ми повинні обмежувати своє високотехнологічне виробництво?»

Дійсно, нарешті МОЗ має сприяти вирішенню цієї проблеми. Адже зараз «ІНДАРу» не сплачено майже 33 млн. гривень з бюджету за поставлені у регіони препарати інсуліну.

Нарешті, щоб зберегти і розвинути «інсуліновий» суверенітет нашої держави, на думку директора інституту ендокринології та обміну речовин ім. А. П. Комісаренка М. Тронька та його заступника академіка НАН, Академії медичних наук України та Російської академії медичних наук А. Єфімова, потрібно не тільки створити добре відлагоджену систему безперебійного постачання «індарівських» ліків до практичної системи охорони здоров'я, до людей із цукровим діабетом, а й подбати про параметри державної підтримки ЗАТ «Індар» як єдиного виробника вітчизняних інсулінів. Поза всяким сумнівом, участь держави у підтримці державного підприємства, яке працює в рамках державної програми має бути визначальною. Це стане головною передумовою «інсулінового» суверенітету України.

Актуальна цитата.

Завідувач ендокринологічним відділенням Полтавської обласної клінічної лікарні Н. РІЙ:

«У нинішньому році потреби нашої області повністю забезпечені інсулінами за рахунок централізованих поставок. Можу з усією відповідальністю стверджувати, що держава та завод «Індар» свої зобов'язання перед хворими щодо забезпечення ліками з честю виконали. Особливо хотіла б наголосити на тому, що безперебійне постачання вітчизняних препаратів інсуліну різних позицій дозволяє адекватно підібрати для хворого все необхідне у різних комбінаціях, що, зрештою, і забезпечує стабільну компенсацію та добрий контроль цукрового діабету. Відпала необхідність майже щомісячно змінювати препарати, тобто вводити ті, що є, а не ті, що потрібно. Використання високоочищених інсулінів дозволило зменшити дози препарату. Мало того, в області за останні два роки помітно зменшилася статистика щодо гангрен та ампутацій кінцівок, а також первинних інвалідностей».

Як засвідчила практика останніх двох років, система централізованого забезпечення інсулінами стала надійною гарантією вирішення багатьох медико-соціальних проблем хворих на цукровий діабет.

Хвора людина, яка забезпечена ліками, повсякчас відчуває соціальну захищеність та увагу з боку держави, місцевої влади, органів охорони здоров'я. Що може бути важливішим від цього для держави, яка розбудовується.

Валерій ГОНЧАРЕНКО.

Король, Ворона і сумна Королева

Один мій знайомий театрознавець якось сказав: «Я не вмію театр знати, я вмію його любити».

Поза сумнівом, усі — від режисера до бутафорів Київського Театру на Липках (ТЮГ) — готували прем'єру нового сезону старанно і з любов'ю.

Це мюзикл «Снігова Королева» за мотивами казок Г.-Х. Андерсена (режисер-постановник Віктор Гирич, композитор В'ячеслав Назаров). Тому не хочеться говорити довго про недоліки й нерівності перших показів (невиразна статичність окремих мізансцен, дещо поспішний фінал тощо). Кожен з акторів-виконавців заслуговує на добрі слова: Ірина Руденко (Герда), Ганна Самініна (Маленька Розбійниця), Олександр Непомнящий (Троль)... Але найдивовижнішими, «найказковішими» виявилися Придворна Ворона Людмили Загорської та Король Олександра Яреми. Коли Ярема тільки-но з'являється на сцені, мовчки видираючись сходами хисткої конструкції, малеча у залі починає плескати в долоні й сміятися: прийшов справжній казковий Король! Його Величність Ерік Двадцять Дев'ятий страшенно боявся, що Снігова Королева припинить постачання льоду, і всі залишаться без морозива.

Вже після вистави, розгримований, Олександр замріяно сказав: «От би виходити на сцену, ласуючи морозивом...». Що ж, у королів свої примхи. Снігова Королева (актриса Галина Тарасова) була величною і дуже сумною. Під завісу маленькі глядачі наперебій кинулися потиснути їй руку, щоб підбадьорити і трохи розвеселити.

Оксана ЧИСТА.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Читачі змінюються — бібліотека залишається

У Чернігові урочисто відзначили 125-річний ювілей обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Короленка. Нині в її фондах зберігається 810 тисяч книг. Щороку передплачує 97 газет та 453 журнали і обслуговує понад 32 тисячі читачів. До їхніх послуг створено безкоштовний Інтернет-центр, веб-сторінку.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

ВИСТАВКИ

Віза у життя

Драматичній сторінці історії дипломатичних відносин в Європі часів Другої світової війни присвячена виставка «Віза на життя», що експонувалася в багатьох країнах світу, а тепер проходить у залах Національного музею літератури Києва. Копії рідкісних архівних документів, фотографій, записи свідків подій тощо викликають у відвідувачів непідробний інтерес.

Про те, що громадяни багатьох країн світу під час Другої світової війни, хто як міг, рятували життя євреїв — відомо. З часом з'явилися нові імена рятівників. Серед них дипломати, акредитовані в окупованих нацистами країнах. Їм дали суровий наказ — заборонити масовий в'їзд біженців, серед яких більшість були євреями, до своїх країн. Проте багато дипломатів знайшли в собі мужність діяти всупереч наказові і, ризикуючи кар'єрою, безпекою близьких та **власним життям**, допомагали євреям.

Нині світові відомо дев'ять імен цих рятівників. У той трагічний час вони виявилися «поганими» дипломатами та благородними і безкорисливими людьми.

Лілія ПРІЛЬ.

КОНКУРСИ

«Супербабусею» стати непросто

В Одесі відбувся міський конкурс «Супербабуся». Вісім одеситок віком від 49 до 67 років у фінальних змаганнях співали й танцювали, читали вірші й розповідали про фотографії з сімейних альбомів, змагалися в умінні одягати власних онуків й смішити глядачів. Найбільше симпатій журі та переповненої зали українського музично-драматичного театру імені В. Василька завоювала Людмила Фесенко, бухгалтер за фахом. Їй дістався і титул «Супербабуся», і пральна машина-автомат. Утім, решта учасниць змагань теж одержала різноманітні титули — від «Бабуся-господарка» до «Бабуся-гуморист» та по пилососу на додачу.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

ТРАГЕДІЇ

Ціна необачності

У селі Велика Левада Городоцького району, що на Хмельниччині, пожежа забрала життя одразу трьох людей.

Як розповіли односельці, 75-річний господар будинку і сім'я опікунів напередодні вкотре причащалися оковитою. Тож не дивно, що хтось із них закрив димар старенької пічки.

Уранці сусіди побачили вогонь і викликали пожежників. Однак допомоги довелося чекати аж із райцентру, що за двадцять кілометрів. Вогонь тим часом охопив увесь будинок.

Олександр ХМИЗ.

Хмельницька область.

Отрута з лісу

У Сімферопольській міській лікарні внаслідок отруєння грибами помер 11-річний хлопчик, мешканець села Шкільне Сімферопольського району. За фактом події проводиться розслідування.

СВЯТА

Гуляли містами і вулицями

У суботу запоріжці святкували День міста, суперечка про рік заснування якого не вщухає ще й досі. Проте їм було не до цього — фестивалі, концерти, вистави, театралізовані видовища, різноманітні спортивні змагання, дискотеки... Один лише Покровський ярмарок чого вартий!

Здається, того дня всі шляхи в Запоріжжі вели саме сюди, де продавали й купували, приміряли й демонстрували, грали, співали, танцювали. Одне слово, веселилися. А людей! Ціни бо нижчі, ніж на базарі.

Судячи із насиченої програми, кожен городянин міг знайти те, що цікавило саме його. Наприклад, лише на каскаді «Веселка» дійство творили водночас на чотирьох сценічних майданчиках. А розпочалося воно вражаючою хореографічною сюїтою. На імпровізовану сцену разом вийшли тисяча танцюристів. І закрутився святковий калейдоскоп...

Зокрема, на Великому Лузі завершено будівництво шпиталю для інвалідів війни.

Відзначивши день народження свого міста, в неділю запоріжці святкували 70-річчя Дніпрогесу. Позавчора на майдані біля міськвиконкому відбувся концерт, присвячений ювілею первістка радянської енергетики. Вихідні завершилися грандіозним феєрверком, **передає наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

***

Цьогорічне святкування Дня міста у Чернівцях проходило без особливих помпезностей. На вулиці Назарія Яремчука біля будинку, в якому жив співак, відбувся урочистий мітинг. А на Соборній площі пройшов традиційний фестиваль «Буковинські зустрічі». Серед учасників — колишні вихідці з буковинського краю, які мешкають нині в Румунії, Польщі, Словаччині та інших країнах. У Літньому театрі відкрився міжнародний конкурс молодих виконавців української естрадної пісні імені Володимира Івасюка. В цих заходах узяв участь заступник Голови Верховної Ради України Олександр Зінченко, до речі, уродженець Чернівців, **інформує наш власний кореспондент Василь БАБУХ.**

***

А тим часом у Генічеську відсвяткували день... вулиці 8 Березня. Її мешканці перетворилися на одну велику родину. Концертом усіх присутніх порадували вихованці місцевої дитячої музичної школи. А городяни, які зійшлися на дійство, оглянули виставку рукоділля, квітів, скуштували кулінарних витворів хазяєчок та привітали переможцю конкурсу на кращу господиню. Журі визначило двір зразкового благоустрою. А найстарший та наймолодший мешканці вулиці отримали пам'ятні відзнаки, **повідомляє наш власний кореспондент Алла БРУСИЛОВА.**

ФОТОФАКТ

У Донецькому театрі опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка проходить IX Міжнародний фестиваль «Зірки світового балету». У святі беруть участь майстри з Японії, Австрії, Росії, США, Німеччини, Франції, Аргентини та України.

На знімку: народні артисти України Ірина Дорофеєва та Вадим Писарєв виконують па-де-де з балету П. І. Чайковського «Жизель».

Фото УНІАН.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Людмила КОХАНЕЦЬ.

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311184. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій